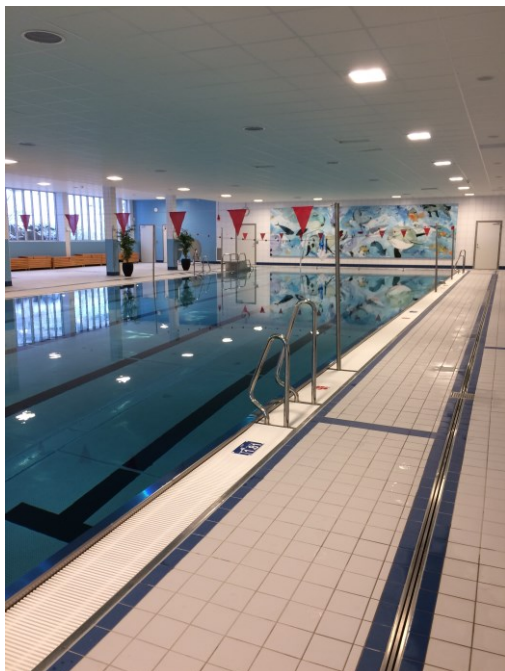

SAMMANFATTNING

Kontroll har genomförts av om badanläggningar i Stockholm är rena. Kontrollen har utförts med hjälp av checklista och tryckplattor. Syftet har varit att kontrollera om hygien- och städrutiner är tillräckliga samt att dessa - där så behövs – ska bli bättre.

Marithe Eriksson

TILLSYNSPROJEKT PÅ BADANLÄGGNINGAR STÄDNING & HYGIEN

Innehåll

1	Sammanfattning	3
2	Varför ett projekt om städning & hygien på badanläggningar?	4
2.1.1	Vad har tillsynen de senaste 10 åren visat?	4
2.1.2	Brister i kunskap och vägledning	5
3	Ett projekt tar form	7
4	Sammanfattning av tysk standard för rengöring av simhallar-	8
4.1		8
	Bedömningsgrunder odling:	11
4.2	För- och nackdelar med Tysk städnorm och andra erfarenheter från tillsynsprojektet	12
5	Resultat	13
5.1		13
5.1.1	Miljökontor Stockholms län	13
5.1.2	Resultatet av provtryckning som utförts på badanläggningar i Stockholms län, medelbetyg per anläggning. Anges med en decimal.	14
5.1.3	Odlingstemperatur för tryckplattor	15
5.1.4	GODKÄND ENLIGT TYSKA STANDARDEN AV 10 TRYCKPLATTOR SKA MINST 5 VISA PÅ "TOLERANSVÄRDET" HÖGST 200 CFU/100 CM2	15
5.1.5	Är städkemikalier anpassade för badanläggning?	16
5.1.6	För hårt belastade anläggningar; Finns rutiner för ronderingar och/eller	17
5.1.7	mellanstädning?	17
5.1.8	Finns problem som försvårar städning? (slitage, lokalutformning, lutningar, mm)	18
5.1.9	Finns problem som försvårar städning? (slitage, lokalutformning, lutningar, mm)	18
5.1.10	Finns problem som försvårar städning? Svårstädade zoner (t ex nivåskillnader, trappor, svårframkomligt för städredskap, etc)	19
5.1.11	Finns hygienregler uppsatta?	19
5.1.12	Finns tvål/schampo vid dusch?	20
6	Resultat från tryckprovning på olika ytor i badanläggningar	21
6.1.1	Omklädningsrum, golv	21
6.1.2	Duschrum, golv	23
	Bastu, golv + sittyta	25
	Antal	27
6.1.3	Simhall, utgång från omklädningsrum, golv	27
6.1.4	Simhall, gångyta vid varje bassäng	29
6.1.5	Finns bassäng som inte går att städa som övriga bassänger	32
6.1.6	Simhall, sittyta	33

6.1.7	Simhall, startpall.....	35
6.1.8	Simhall, svårstädade zoner.....	37
6.1.9	Städredskap.....	39
6.1.10	Frekvens städning, idrottsförvaltningen i jämförelse med totalen	41
6.1.11	Frekvens desinficering, idrottsförvaltningen i jämförelse med totalen.....	41
7.	Diskussion resultat	42
7.1	Hygien.....	42
7.1.1	Varför är hygien i badanläggningar viktigt?	42
7.1.2	Vad har kunnat konstateras vid inspektioner vid hygientillsynen?.....	42
7.1.3	Bedömningar	45
7.2	Städning.....	45
7.2.1	Vem städar?.....	45
7.2.2	Varför rengöra en simhall?	46
7.2.3	Kan man avgöra om det är rent enbart genom att titta på ytor?	46
7.2.4	Vilka frågor har ställts i checklistan om städning?	47
7.2.5	Desinficering av ytor.....	48
7.2.5	Ytskikt/slitage etc	49
7.2.6	Bedömningar	49
8.	Hur gå vidare?	51

I SAMMANFATTNING

I denna rapport redovisas resultaten av tillsynen i tillsynsprojektet Städning & Hygien på bassängbad. I rapporten redogörs för resultaten dels för Stockholms stad dels för länet.

Projektplan, kunskapsunderlag och mallar för att genomföra projektet har tagits fram av miljöförvaltningen i Stockholms stad. Genomförandet har dock skett i samverkan med andra kommuner inom Bassängnätverket (BNV) som är ett nätverk inom Miljösamverkan inom Stockholms län (MSL). Totalt sett har 7 av länets 22 kommuner genomfört tillsynsprojektet, men samtliga kommuner inom länet samt ytterligare några kommuner har deltagit i utbildningar för att kunna genomföra tillsynsprojektet i senare skede.

Under 2016 – 2017 har inspektioner där rutiner för städning och hygien, samt kontroll av ytors renhet med hjälp av tryckplattor genomförts på samtliga offentliga badanläggningar inomhus innefattande bl.a. hotell och rehabbad. Varje kommun har valt att återkoppla till sina anläggningar med inspektionsrapporter. Konstaterade brister har i huvudsak överlämnats till verksamhetsutövarna att åtgärda inom sin egenkontroll.

Innan projektstart tog miljöförvaltningen i Stockholm i samverkan med MSL fram en enkät kopplat till MSL:s hemsida där samtliga kommuner rapporterat in inspektionsresultaten. Resultaten presenteras i avsnitt 5 och 6. Bakgrunden till projektet presenteras i avsnitt 2. Upplägg och metodik i projektet presenteras i avsnitt 3. Tysk städnorm som utgjort en kunskapsbas i projektet presenteras i avsnitt 4. Sist i rapporten i avsnitt 7 och 8 diskuteras resultaten och hur projektet går vidare.

Resultaten visar att kunskapskravet i miljöbalken inte efterlevs tillfredsställande. Det finns brister inom rutiner för både städning och hygien.

När det gäller hygien är strategier för att förhindra att badgäster smutsar ner badet otillräckliga och duschanvisningar otydliga. Tvål och schampo hålls inte fritt tillgängligt för badgästerna på alla anläggningar. När det gäller städning är många gånger frekvensen på rengöring för gles, själva rengöringen otillräcklig, städmetodik och kemikalieval inte tillräckligt genomtänkta och rutin för desinficering är bristande eller saknas på de flesta anläggningar. Vidare saknas tider och tillräckligt med personal för att utföra städningen. Vid några anläggningar saknas helt schemalagda tider för rengöring när anläggningen är stängd. Slitage, bristande lutningar, svårframkomlighet och besvärlig logistik bidrar också till problem att uppnå goda resultat.

2 VARFÖR ETT PROJEKT OM STÄDNING & HYGIEN PÅ BADANLÄGGNINGAR?

2.1.1 Vad har tillsynen de senaste 10 åren visat?

Lagstiftningen ställer krav på verksamhetsutövare av bassängbad att utföra egenkontroll i syfte att motverka hälsorisker. Både luft och vatten ska vara av god kvalitet. Utöver detta ska baden vara ”fräscha”. Med detta uttryck avses att de ytor där besökande går, sitter och ligger ska vara tillräckligt rena. Risker för smittspridning av t.ex. vårtvirus och fotsvamp, ska vara små. Ytorna ska också vara rena för att minska belastningen på badvattnet. Smuts förs med fötterna hos besökarna till badvattnet. Stora mängder föroreningar förs också till badvattnet med badgäster som inte duschat noga innan bad. Detta leder till sämre vatten- och luftkvalitet. Det beror på att klorer inte bara reagerar med bakterier (som avdödas) utan även med kväveföreningar i vattnet (dvs. smuts, svett och urin) och då bildas trikloraminer som övergår till luften. Ju mer klor och ju mer smuts desto mer trikloraminer. Halterna är högst vid vattenytan. Det är irriterande för luftvägar och slemhinnor och kan orsaka astma. Det irriterar även ögonen. Trikloraminerna är det som gör att det luktar ’klor’ när man kommer in i en simhall och som gör att någon som inte har tvättat sig väl innan badet luktar klor efteråt p g a att klorer har reagerat med hudens/hårets smuts.

Miljöförvaltningen har i sin löpande tillsyn av badanläggningar och vid granskningen av analyssvar kunnat konstatera att trots omfattande tillsyn har mängden överskridanden av bakterier vid de offentliga badanläggningarna i staden legat högt år efter år. Cirka 40 procent av anläggningarna har ett eller flera bakterieöverskridanden varje år (2006 – 2015, se tabell 1). Om också de kemiska parametrarna beaktas - som grumlighet och förhöjda halter i vattnet av ämnen som orsakar bildning av trikloraminer i luften - har cirka 70 procent av anläggningarna återkommande problem med badvattnet. Trikloraminer bildas av klor och kväveföreningar i vattnet, luktar starkt ’klor’ och irriterar ögon och luftvägar.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har i dagsläget inte fastställt ett indikativt mål om acceptabel mängd avvikelser när det gäller mikrobiologiska eller kemiska parametrar, utan övervakar endast det faktiska läget och verkar i tillsynen för säkra anläggningar ur miljö- och hälsoskyddssynpunkt. En rimlig målsättning bör enligt förvaltningen vara att bakterieöverskridanden endast sker i anslutning till incidenter.

Foto från inspektion,
Västertorps sim- och
idrottshall

Tabell 1 Andel bassängbad i Stockholms kommun med avvikelser

År	Andel bassängbad med över-skridanden i % ¹	Andel bassängbad med över-skridanden i % Idrotts-förvaltningen	Andel anläggningar med utbrott av PA ² i % samtliga	Andel anläggningar med utbrott av PA ² i % idrotts-förvaltningen	Andel bassängbad med för gles provtagning i % ¹
2006	37	50			37
2007	48	72			25
2008	39	72			17
2009	41	83			17
2010	40	83	5	1	10
2011	43	94	7	6	24
2012	31	50	8	3	6
2013	44	72	14	7	8
2014	42	50	10	6	3
2015	38	45	3	1	2
2016	25	30	9	-	3

¹ Jämfört med antalet befintliga anläggningar i Stockholm stad

² Pseudomonas aeruginosa – statistik fördes inte innan 2010

I den tillsyn miljöförvaltningen bedrivit på badanläggningar har förvaltningen sammanfattningsvis kunnat se följande trender;

-verksamhetsutövarnas kunskap om reningsanläggningen och dess kapacitet har starkt förbättrats sedan 2006

-verksamhetsutövarnas rutiner för övervakning av badvattenkvaliteteten och åtgärder vid brister har starkt förbättrats

Men;

- hygienrutiner är ofta bristfälliga och duschanvisningarna otydliga
- städningen är eftersatt, för lite resurser i tid och personal läggs på detta
- rutiner saknas i de flesta fall för desinficering av hårt belastade golv-, sitt- och liggytor

Sammantaget rådde tveksamhet om badanläggningarna och kunderna var tillräckligt fräscha.

2.1.2 Brister i kunskap och vägledning

Det har också varit svårt att bedriva tillsyn på städning och hygien. Kunskap om vad som är god egenkontroll för hygien och städning har varit bristfällig både hos verksamhetsutövarna och hos de lokala tillsynsmyndigheterna. Inom BNV togs mellan 2014 – 2016 fram råd dels för hygien, dels för städning. Vägledning saknas från statliga myndigheter.

Framtagna råd av BNV har utgjort ett stöd, men det stod klart att behovet av kunskap och vägledning som inom området är större än den vägledning råden kan ge. Rengöring av en badanläggning är komplext. Det krävs effektiva städmetoder, rätt städkemikalier och rätt frekvenser. Vidare är varje anläggning unik och det krävs platsspecifika städplaner (inventering av alla ytor) och städrutiner. Metod, kemikalier och i vissa fall också frekvens behöver anpassas efter de val som gjorts av ytmaterial, rummens/anläggningens utformning, besöksfrekvens m.m. Brister i hygien påverkar också smutsbelastningen på en badanläggning i hög utsträckning, så rutiner kring hygien behöver också vara effektiva.

Det har länge funnits en insikt på miljöförvaltningen om att de problem med städning och hygien som identifierats i Sverige inte finns på tyska badanläggningar. Den tyska hygien- och städnormen har markant skiljt sig från hur rutinerna har sett ut vid badanläggningar i Stockholms stad. I den checklista för tillsyn på bassängbad som använts sedan 2006 finns ett antal frågor om hygien och städning och de redovisningar om städrutiner som lämnats in är långt från rekommendationerna i tysk städnorm.

3 ETT PROJEKT TAR FORM

I den inledande researchen kring vägledning för rengöring av badanläggningar hittades ett kunskapsstöd i en tysk städnorm. Inom badbranschen i Tyskland har en rekommendation fastställts för hygien, städning, ytdesinfektion och metodik för kontroll av renhet på badhus - Reinigung, Desinfektion und Hygiene in Bädern, DGfDB 94.04. Den första versionen är från 1993. En revidering av denna utfördes 2013.

I korthet innebär städ-/hygiennormen att badhusen ska arbeta mycket aktivt med hygieninformation/påverkan. Vidare att badhusen rengörs och desinficeras varje dygn. Till detta hör också att verksamhetsutövaren med hjälp av odlingsplattor kontrollerar resultatet av städningen. Ytorna ska uppnå en renhet som innebär ringa till måttlig tillväxt av bakterier. Detta kan kontrolleras med tryckplattor avsedda för TVC (totalantal mikroorganismer).

Initialt togs följande dokumentation fram inför projektet:

- checklista avseende hygien och städning utifrån tysk städnorm
- rutin för provtagning av bakterier på ytor med hjälp av agarplattor utifrån den tyska städnormen. En tydlig anvisning på svenska togs fram som i förlängningen också ska kunna användas av verksamhetsutövarna i egenkontrollen
- mallar för redovisning, information, rapportering etc. togs fram

I mars 2016 presenterades underlagen för kollegor inom BNV vid en konferens. Inbjudan att delta i projektet lämnades. En enkät för att rapportera resultat till MSL hade tagits fram inför konferensen. För den vägledning som finns i projektet, se <http://www.miljosamverkanstockholm.se/web/page.aspx?refid=346> För att hitta de råd som tagits fram för hygien och städning, gå in under rubriken "Dokument och mötesdokumentation". Vid konferensen i mars bistod Processinggruppen med praktisk städutbildning. Deltagarna övade också i att provta på ytor och använda checklistan.

En uppföljande konferens hölls i BNV inom projektet september 2016. Vid denna tidpunkt hade några kommuner hunnit göra ett antal inspektioner och ett första resultat fanns att tillgå och diskutera. Till konferensen 21 september bjöds ett antal företrädare för "städbranschen" in. Men detta avses företag som säljer städutrustning och städmetoder till badanläggningar. Se vidare fördjupning under avsnitt 4.2.

Syftet med tillsynsprojektet var att

- *få ökad kunskap hos verksamhetsutövare och lokala tillsynsmyndigheter om städning och hygien*
- *ta fram redskap för förbättrad egenkontroll avseende hygien och städning*
- *få en faktisk kunskap om läget på anläggningarna*
- *få fräschare badanläggningar och fräschare kunder*

4 SAMMANFATTNING AV TYSK STANDARD FÖR RENGÖRING AV SIMHALLAR-

DGfDB R 94.04 Reinigung, Desinfektion und Hygiene i Bädern, giltig fr o m december 2013

4.1

I Tyskland finns framtaget ett flertal standarder för simhallar. En standard för rengöring av offentliga simhallar har funnits sedan januari 1993. Uppdatering av denna skedde 2013. Standarden utgör en rekommendation för hur rengöringen ska gå till och är alltså ett frivilligt redskap i egenkontrollen. Dock styr lagstiftning och myndighetsutövning mot att standarden ska följas. Om problem uppstår avkräver myndigheter redovisning om orsak till varför standarden inte efterlevts.

I Standarden anges varför noggranna rengöringsrutiner krävs, hur utformning av simhallar och val av ytmaterial påverkar städningen, städkemikalier, städmetodik, städutrustning, skötsel av städutrustning, rutiner för desinfektion, organisatoriska frågor, arbetsmiljö, omvärldsfaktorer och litteraturhänvisningar.

En styrka med den tyska standarden är att den förutom att ge bra vägledning om ovanstående också beskriver en metodik för hur anläggningsinnehavare till simhallar inom egenkontrollen ska kontrollera att rengöringen av simhallen blir tillräcklig med hjälp av tryckplattor (avsnitt 7.2.4.2).

I det följande sammanfattas viktiga moment inom den tyska standarden för rengöring av offentliga simhallar.

- *Varför noggranna rengöringsrutiner?*
I en badanläggning är förutsättningarna för tillväxt av patogener (bakterier, virus, svampar) mycket goda. Där finns fukt, värme och gott om mat från den smuts som kommer från alla badgäster. Risken för smitta är högre än normalt då badgästerna går barfota samt sitter och ligger på ytor barhudade.

Standarden hänvisar till en särskild standard för hygien hos badgäster (DGfDB A 8 Muster einer Haus- und Badeordnung für öffentliche Bäder). För att motverka hälsorisker rekommenderas till exempel badskor. Detta trots strikta rutiner för rengöring och desinficering av ytor som badgäster har kontakt med.

- *Varför behövs fastställda planer för rengöring?*
Arbetet med att hålla ytor rena är omfattande och komplicerat. Det krävs noggrann planering och hög kunskap. En organisation för ledning av detta arbete (hygiene-management) ska finnas fastställd.

Hela simhallen behöver inventeras och olika ytor/utrymmen där badgäster vistas, inventeras i en städplan. Mål ska vara uppställda för tillräcklig renhet av simhallens alla delar. Städmetodiken för olika ytor ska fastställas, val av städkemikalier och val av desinfektionsmedel/metoder ska fastställas. Städutrustning ska väljas, hållas i gott skick och vara ren.

Utöver detta ska kostnader för rengöring och desinficering beräknas.

Rekommendationen är att beräkna kostnader både för att utföra rengöring och desinficering i egen och i extern regi. I normen listas vilka aspekter som behöver ingå vid en eventuell upphandling med extern städfirma. Städning får endast utföras av personal med utbildning för detta. Varje år ska personalen få en genomgång/utbildning av de städkemikalier som används.

- *Simhallens utformning, golvytor m.m.*

I standarden förs en grundlig diskussion om ytor och hur detta styr val av städkemikalier. Det framhålls att för varje yta ska val av städmetodik och städkemikalier göras. Diskussion förs om spolvattenposter, golvbrunnar/golvrännor och väggkontakter och att det finns tillräckligt av detta. Vikten av framkomlighet för städningen och de städredskap som väljs betonas. Trappsteg och nivåskillnader ska undvikas.

En särskild diskussion förs om halksäkra golv. I Tyskland finns en fastställd standard för den grad av halksäkerhet som ska väljas på golvytor i olika miljöer. För halksäkra golv i klinker finns särskilda anvisningar om val av städkemikalier, städredskap och anvisning om den mängd vatten ska användas vid avspolning efter rengöring.

Det påtalas också att golvens halksäkerhet och egenskaper förändras vid slitage. Städmetodiken och val av städkemikalier ska främja lång hållbarhet av ytorna och att halksäkerheten bevaras. Som exempel påtalas vikten av att blöta golv och fogar noga innan sura rengöringsmedel används. Rengöringsmedel med slipmedel får inte användas. Högtrycksspolning får endast användas i undantagsfall. Vid användning av en högtryckstvätt kan skador på ytor uppstå.

Ytorna i en simhall ska hållas så torra som möjligt. Det motverkar bakterietillväxt och är bra för hållbarheten. Därför ska ytor som rengörs eller i övrigt blöts ned, skrapas torra med gummiskrapa.

- *Hur mycket ska man rengöra? Kan rengöring utföras när badgästerna finns på plats?*

En simhall med generösa öppettider och med hög belastning kräver återkommande städronderingar av simhallsutrymmen, toaletter, dusch- och omklädningsrum flera gånger dagligen under öppettiderna. Mellanstädning kan krävas i duschrum. En mellanstädning innebär att rengöringsmedel påförs väggar och ytor i duschrum och spolas av – dock utan skurning med borstar.

Det ovan beskrivna är dock i den tyska standarden endast underhållsstädning för att motverka nedsmutsning och hälsorisker under pågående verksamhet och vid speciell förorening, exempelvis med blod, fekalier etc.

Utöver detta krävs återkommande grundliga rengöringar av simhallen. Den tyska normen föreskriver att dessa ska utföras när simhallen är stängd för att rätt metodik och noggrannhet ska kunna tillämpas. För grundlig rengöring av t.ex. duschrum krävs förutom påförande av städkemikalier att dessa får verka viss tid och att de tas bort med hjälp av borstar, vilket inte går att genomföra när badgästerna är på plats. I simhallen

bör i regel rengöringen följas av desinficering av ytorna. Då desinficering utförts ska medlet få verka under några timmar utan störning av ytorna.

- *Städkemikalier*

En standard finns framtagna för städkemikalier. Endast typgodkända städkemikalier speciellt utprovade och testade i simhallsmiljöer får användas. Myndigheter kan utfärda böter i det fall en verksamhetsutövare bryter mot detta. Anvisningar finns framtagna för val av städkemikalier beroende på ytmaterial, vilka områden i simhallen som avses samt typ av smuts samt tappvattnets beskaffenhet, exempelvis hårdhet. Man använder sig av uttrycket ”insatsområden” för rengöringsmedel och om betonar vikten av rätt dosering. Vidare ges anvisning om vikten av att med vissa intervall byta mellan sura och basiska rengöringsmedel, vilka syror och baser som kan väljas, koncentrationen i pH på dessa och att pH-värdet behöver varieras.

- *Desinficering av ytor, val av desinficeringskemikalier*

I undantagsfall beskrivs att en offentlig simhall kan vara utan rutiner för desinficering av gå-, sitt och liggytor. Detta är möjligt i simhallar där rengöringsrutinerna är mycket noggranna och egenkontroll av ytrenhet visar att dessa är tillräckliga. I normalfallet krävs rutiner för desinficering, i synnerhet i barfotaområden. Frekvensen styrs av belastningen på simhallen och att målen om tillräcklig renhet nås. Desinficering utförs efter rengöring av gå-, sitt- och liggytor.

Desinficeringskemikalier ska vara typgodkända. Långsamverkande medel ska väljas som både bidrar till god desinficering, låga risker för personalen och som leder till lång hållbarhet av ytorna. Kvartära ammoniumföreningar förespråkas även om ytterligare några övriga typer av desinficeringsmedel är godkända enligt tysk standard. För desinficering av småytor som handtag, tryckknappar etc. rekommenderas snabbdesinfektion med alkoholbaserade medel. Större yta än 2 m² bör inte desinficeras på detta sätt på grund av brandfara.

- *Städutrustning, skurmaskiner etc*

Val av städutrustning ska göras för varje insatsområde. För större ytor används skurmaskiner där påförande av städkemikalier, skurning och uppsugning sker i ett steg. Stor betoning läggs på skötsel av städutrustning. Trasor, svampar, moppar, etc läggs till tvätt i lägst 60°C efter varje användande. Skurmaskiner rengörs noggrant efter varje städtillfälle. Vattentankar i skurmaskiner och skumkanoner ska också desinficeras med viss regelbundenhet.

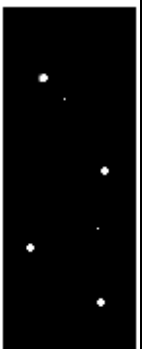
I standarden påtalas risken av att städredskap och skurmaskiner kan utgöra en risk för nedsmutsning och spridning av bakterier i de fall dessa inte hålls rena och i gott skick. Även spolvattenslangar ska hållas rena och så torra som möjligt då biofilmer bildas i dessa.

- *Egenkontroll med hjälp av tryckplattor*

Verksamhetsutövaren ska kontrollera renheten med hjälp av tryckplattor. Av 10 tryckplattor ska minst 5 visa på ”toleransvärdet” högst 200 cfu/100 cm². Om detta inte uppnås ska åtgärder vidtas enligt fastställd egenkontrollplan. Graden av åtgärder står i

proportion till resultaten. I det fall tillväxten är hög blir åtgärdsplanen mycket omfattande.

Bedömningsgrunder odling:

						
	Ej påvisat	Låg	Måttlig	Hög	Mycket hög	Extremt hög
Biobelastning						
Betygsnivå	0	1	2	3	4	5

Målvärde (Z)	100 CFU/100 cm ²	Låg	10 CFU/sida
Toleransvärde (Z+1)	200 CFU/100 cm ²	Måttlig	20 CFU/sida
Varningsvärde (Z+3)	400 CFU/100 cm ²	Hög	40 CFU/sida
Aktionsvärde (Z+7)	800 CFU/100 cm ²	Mkt Hög	80 CFU/sida

I bilaga till standarden rekommenderas att provtrycka exempelvis följande ytor:

- minst 3 tryckprover i rengöringsmaskiner/rengöringsredskap
- golv i duschrum
- sittytor i handikappstolar
- gåytor i simhallen (golv och trappor ner mot bassäng)
- sittytor i simhallen
- handtag och ledstänger
- startblock (pallar, svikter, trampoliner)
- massagebänkar
- skötbord och underlägg
- dörrhandtag till bastu
- golv i bastu

- *Övrigt*

I standarden ingår också arbetssäkerhet samt miljöaspekter, t.ex. hushållning med vatten och strikt hantering och val av städkemikalier.

4.2 För- och nackdelar med Tysk städnorm och andra erfarenheter från tillsynsprojektet

En mängd frågeställningar uppkom i början av tillsynsprojektet. Inspektörer i Stockholms län och i ytterligare kommuner i landet som följer och delvis genomfört projektet, mötte bland annat många olika städmetoder och städtekniker på simhallarna. Det handlade bland annat om ångtvätt och ”ultrarent vatten” samt alternativa metoder för desinficering.

I tillsynsprojektet har inspektioner utförts på badanläggningar som använder ångtvätt och ultrarent vatten. Erfarenheten från exempelvis ångtvätt är mycket blandade. I vissa fall verkar tekniken fungera mycket väl, i andra sämre. Ångtvättar finns i olika utföranden från enkla till avancerade allt i ett maskiner där upphettning, bearbetning och uppsugning av smuts sker i ett svep. Ett exempel på anläggning där det fungerade väl var Husbybadet där de stora golvytorna kring bassängen rengjordes på detta sätt. Men i det fallet var det badanläggningens egen personal som utförde detta städmoment. Vid andra anläggningar har resultatet efter ångtvätt varit dåligt. En förklaring kan vara att ångtvätt inte får utföras för snabbt. Detta är svårt att kontrollera när rengöringen utförs av externt upphandlad städfirma. Ultrarent vatten används bland annat vid Högdalens bad- och idrottshall och gav vid den anläggningen bra resultat. Ett vatten som är helt avjoniserat används då i en skurmaskin som bearbetar golvytan med vattnet och suger upp i ett svep.

BNV anordnade den 21 september 2016 en hearing där företrädare för ångtvätt (Technovap) och Ultrarent vatten (Orbotech) bjöds in för att presentera teknikerna och svara på frågor om vad de själva har för erfarenheter av hur deras tekniker fungerar i verkligheten. Parallellt med presentation av ”nya städmetoder” höll Processinggruppen presentation av traditionell metod, enligt tysk städnorm. En generell diskussion om skurmaskiner fördes också. Alla större badanläggningar använder sig av skurmaskiner, men normalt med städkemikalier. Det finns skurmaskiner av ett flertal fabrikat och de fungerar på lite olika sätt. Diskussion fördes också avseende val av skurrondeller. I regel finns allt från mycket hårda till mjukare rondeller som kan sättas på skurmaskinerna. Det framkom vid hearingen att företag som säljer skurmaskiner inte tar ansvar för att tydligt förmedla hur dessa ska skötas eller vilka rondeller som bör väljas och hur dessa påverkar olika typer av ytor.

Vad är den stora skillnaden mellan ”nya städtekniker” och tysk städnorm?

Ångtvätt och ultrarent vatten kan endast användas på golvytor. Företagen som säljer dessa tekniker tar inget ansvar för helheten, vilket medgavs i hearingen. De tillhandahåller inte någon paketslösning där en heltäckande anvisning för hur badanläggningen i sin helhet ska rengöras ges.

Enligt tysk städnorm används inte ovanstående nya tekniker (ångtvätt och ultrarent vatten), däremot tillhandahåller normen en helhetslösning för rengöring av badanläggningen. En alltför rigid tillämpning av normen kan dock verka hämmande för utveckling av nya tekniker.

Vid konferensen konstaterades att samtidigt som egenkontrollen behöver vara genomarbetad när det gäller exempelvis städning och hygien, så kan inte nya tekniker bromsas. Ett problem för en sådan utveckling i Sverige – till skillnad från Tyskland – är dock att det saknas ett forum där städtekniker eller städkemikalier som ska användas i simhallar prövas innan de släpps ut på marknaden. Det saknas därmed kontroll av vad företag på området utvecklar/säljer till verksamhetsutövare. Inom tillsynen har inspektörer sedan många år sett att detta bland annat påverkat badvattnet på grund av direkt olämpliga val av städkemikalier.

5 RESULTAT

5.1

Nu följer ett långt avsnitt med många tabeller. Mellan olika presentationer av resultat finns kommentarsfält. Ingen värdering av resultaten görs i detta avsnitt, men vissa förklaringar lämnas där detta anses nödvändigt för förståelsen.

5.1.1	Miljökontor Stockholms län	Antal utförda inspektioner	% av antal utförda
	Botkyrka kommun	0	0
	Ekerö kommun	0	0
	Huddinge kommun	0	0
	Järfälla kommun	1	1,7
	Lidingö stad	5	8,6
	Nacka kommun	0	0
	Norrtälje kommun	0	0
	Nykvarns kommun	0	0
	Salems kommun	0	0
	Sigtuna kommun	0	0
	Sollentuna kommun	3	5,2
	Solna stad	7	12,1
	Stockholms stad	41	70,7
	Sundbybergs stad	1	1,7
	Södertälje kommun	0	0
	Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund	0	0
	Södra Roslagens miljö- och hälsoskyddskontor	0	0
	Upplands Väsby kommun	0	0
	Upplands-Bro kommun	0	0
	Vallentuna kommun	0	0
	Värmdö kommun	0	0
	Österåkers kommun	0	0
	Övriga	0	0
	Totalt	58	100
Svarsfrekvens			
100% (58/58)			

5.1.2 Resultatet av provtryckning som utförts på badanläggningar i Stockholms län, medelbetyg per anläggning. Anges med en decimal.

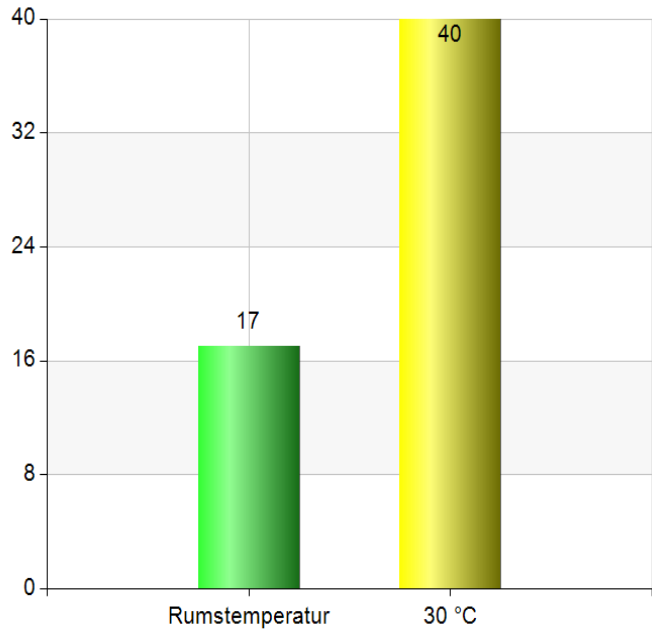
Medelbetyg av provtryckning på badanläggningar	Antal anläggningar med detta medelbetyg	% av totalen
1,3	1	1,8
1,4	1	1,8
1,6	1	1,8
1,8	2	3,5
2	3	5,3
2,2	3	5,3
2,3	4	7
2,5	1	1,8
Kommentar: Färgmarkerat område i tabellen nedan visar på medelbetyg där renheten är otillräcklig. För att klara godkänt i renhet ska medelbetyget inte överskrida 2,5. På en skala från 1 – 5 är 1 bäst och 5 sämst. 16 av 58 anläggningar klarar godkänt betyg i renhet.		
2,55	1	1,8
2,6	4	7
2,8	1	1,8
2,9	2	3,5
3	3	5,3
3,2	1	1,8
3,3	1	1,8
3,4	3	5,3
3,5	1	1,8
3,6	2	3,5
3,7	1	1,8
3,8	4	7
3,9	3	5,3
4	2	3,5
4,2	1	1,8
4,3	2	3,5
4,4	1	1,8
4,5	2	3,5
4,6	1	1,8
4,7	3	5,3
4,8	1	1,8
5	1	1,8
Total	57	100
Statistik		
Medelvärde	3,22	
Median	3,3	
Svarsfrekvens	98,3% (57/58)	

5.1.3 Odlingstemperatur för tryckplattor

Namn	Antal	%
Rumstemperatur	17	29,8
30 °C	40	70,2
Total	57	100

Svarsfrekvens

98,3% (57/58)

Kommentar: Enligt standard ska odling av bakterier tagna med TVC-plattor utföras i 30°C under 2 dygn (48 h). Miljöförvaltningen införskaffade ett värmeskåp för detta ändamål i januari 2016. Dock blir återkopplingen på odling tillräckligt bra även vid odling i rumstemperatur i 3 dygn. Detta hade tester som utfördes under hösten 2015 visat.

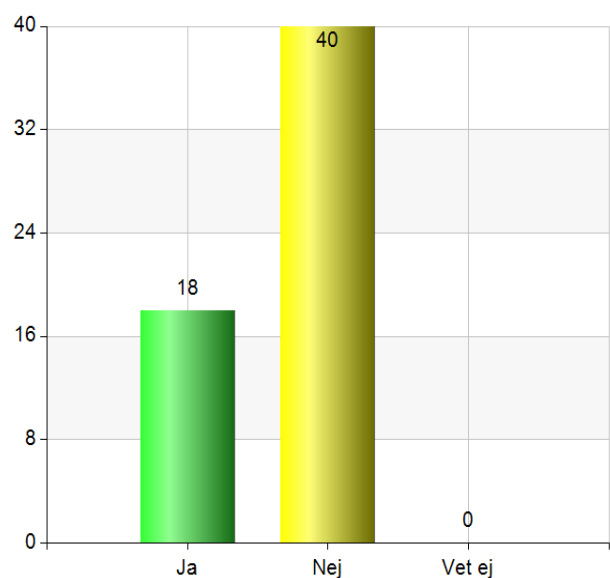
Övriga kommuner som deltagit i tillsynsprojektet har odlat i rumstemperatur.

5.1.4 GODKÄND ENLIGT TYSKA STANDARDEN AV 10 TRYCKPLATTOR SKA MINST 5 VISA PÅ "TOLERANSVÄRDET" HÖGST 200 CFU/100 CM2

Namn	Antal	%
Ja	18	31
Nej	40	69
Vet ej	0	0
Total	58	100

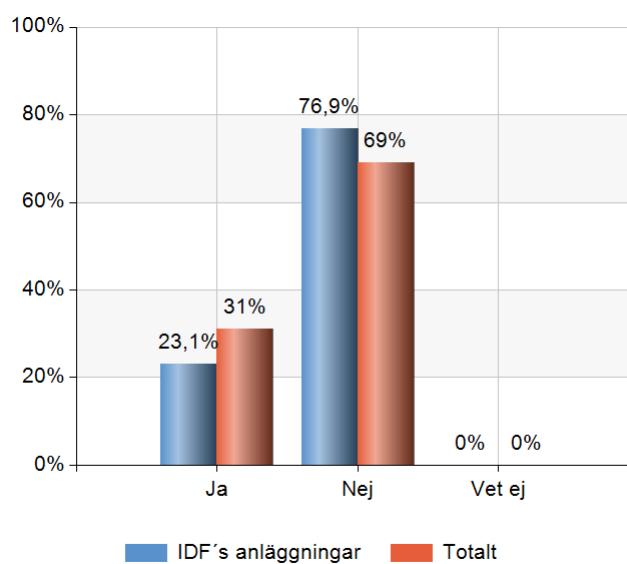
Svarsfrekvens

100% (58/58)

Godkänd enligt tyska standarden Av 10 tryckplattor ska minst 5 visa på "toleransvärdet" högst 200 CFU/100 cm² - Idrottsförvaltningens badanläggningar i jämförelse med totalen

Namn	IDF´s anläggningar		Totalt	
	Antal	%	Antal	%
Ja	3	23,1	18	31
Nej	10	76,9	40	69
Vet ej	0	0	0	0
Total	13	100	58	100

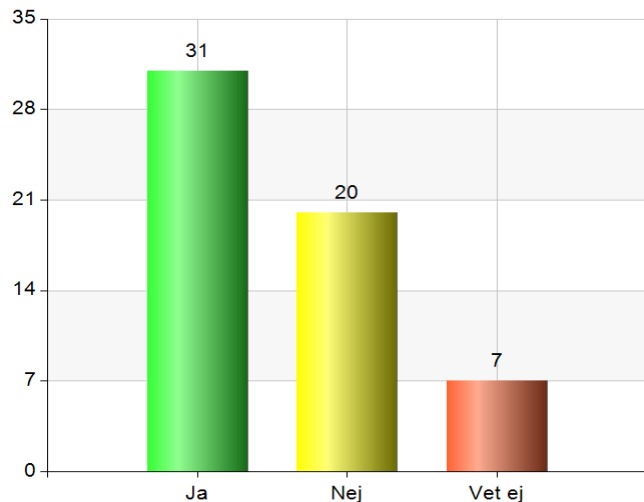
Svarsfrekvens	
IDF´s anläggningar	Totalt
100% (13/13)	100% (58/58)

5.1.5 Är städkemikalier anpassade för badanläggning?

Namn	Antal	%
Ja	31	53,4
Nej	20	34,5
Vet ej	7	12,1
Total	58	100

Svarsfrekvens

100% (58/58)

Kommentar: Den smuts som tillförs badanläggningen är fett (från hud, kosmetika etc.), kalk (från vattnets hårdhet), salt (främst från vattnet), rost (bildas när järn oxiderar), mikroorganismer (t.ex. bakterier, mögel, alger) samt "damm", exempelvis fibrer från textilier. De städkemikalier och städmetoder som väljs ska leda till att hålla anläggningen ren samt de olika ytorna i gott skick. I Tyskland tillåts endast städkemikalier som är anpassade för bassänganläggningar och som fått ett särskilt godkännande. I Sverige saknas motsvarande vägledning.

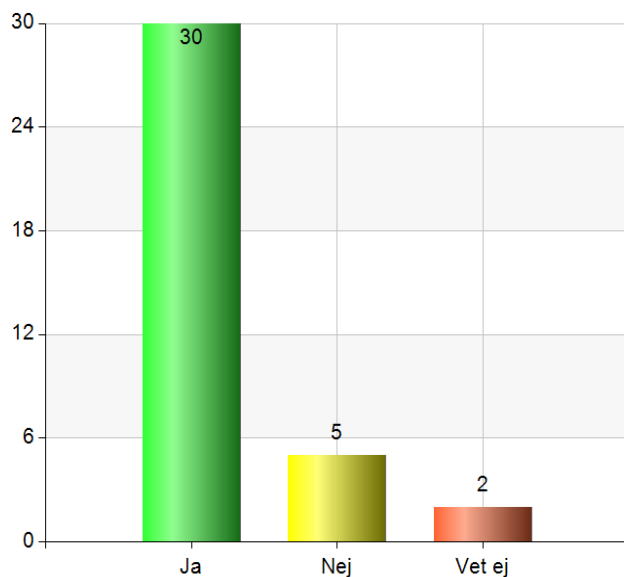
Resultatet i tabellen ovan ska läsas bokstavligt, dvs 46 procent av anläggningarna saknar kunskap om valda städkemikalier är anpassade för att fungera vid rengöring i deras badanläggning.

5.1.7 mellanstädning?

Namn	Antal	%
Ja	30	81,1
Nej	5	13,5
Vet ej	2	5,4
Total	37	100

Svarsfrekvens

63,8% (37/58)

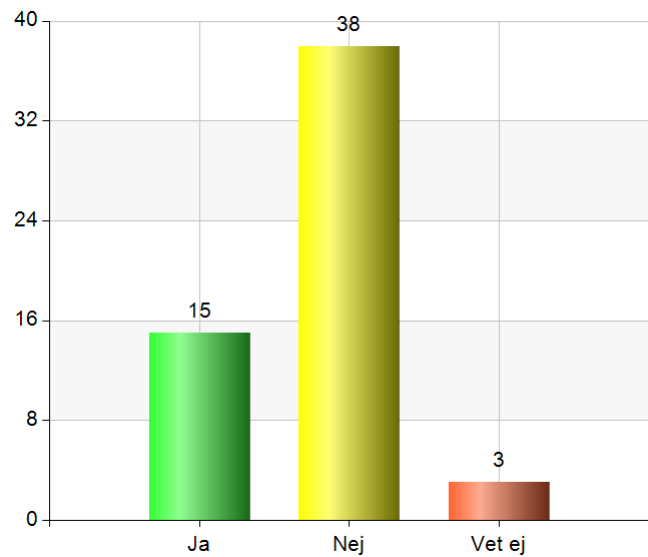

Kommentar: Med mellanstädning avses rengöring av ytor, gäller framförallt duschutrymmen, där kemisk produkt påförs ytor (med skumspruta), får verka, och sedan spolas av.

5.1.8 Finns problem som försvårar städning? (slitage, lokalutformning, lutningar, mm)

- Slitage

Namn	Antal	%
Ja	15	26,8
Nej	38	67,9
Vet ej	3	5,4
Total	56	100

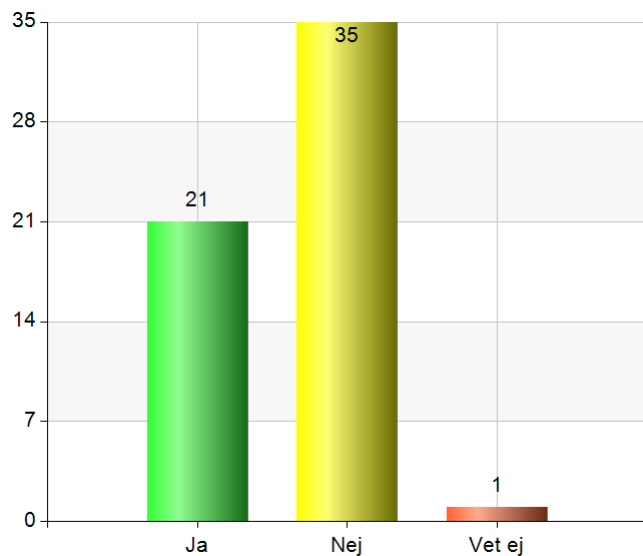
Svarsfrekvens

96,6% (56/58)

5.1.9 Finns problem som försvårar städning? (slitage, lokalutformning, lutningar, mm)

- Bristfällig lutning

Namn	Antal	%
Ja	21	36,8
Nej	35	61,4
Vet ej	1	1,8
Total	57	100

Svarsfrekvens

98,3% (57/58)

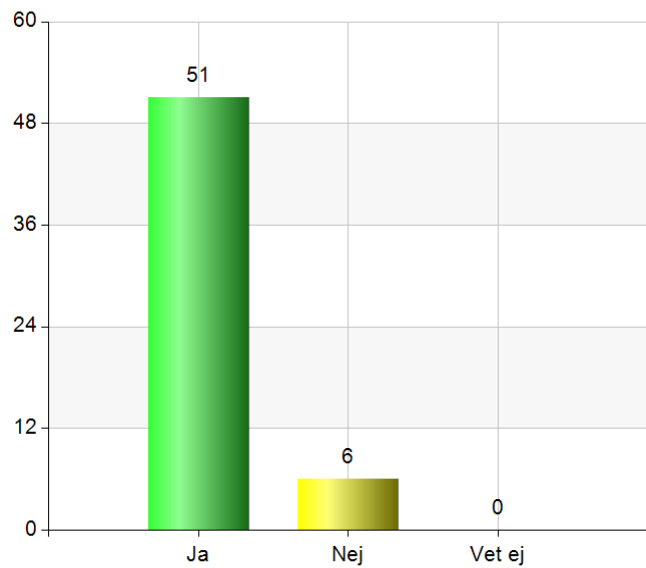
Kommentar: Golvytor behöver ha tillräckliga lutningar mot golvbrunnar så att vatten inte blir stående i pölar. Grunden för renhet och att hindra bakterietillväxt är att ytorna kan hållas så torra som möjligt. Med fel lutningar tvingas personalen till omfattande insatser under badets öppettider där vatten måste "rakas" mot golvbrunnar.

5.1.10 Finns problem som försvårar städning? Svårstädade zoner (t ex nivåskillnader, trappor, svårframkomligt för städredskap, etc)

-Svårstädade zoner

Namn	Antal	%
Ja	40	71,4
Nej	16	28,6
Vet ej	0	0
Total	56	100

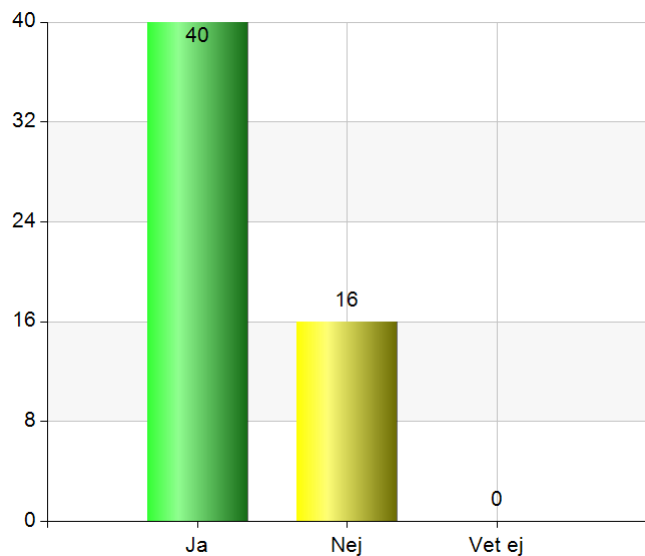
Svarsfrekvens
96,6% (56/58)

5.1.11 Finns hygienregler uppsatta?

Namn	Antal	%
Ja	51	89,5
Nej	6	10,5
Vet ej	0	0
Total	57	100

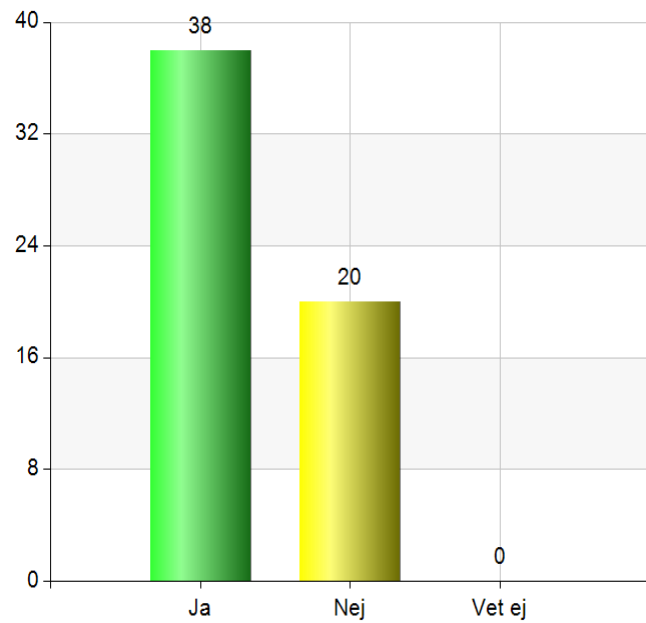
Svarsfrekvens
98,3% (57/58)

Kommentar: Kvaliteteten på den hygieninformation som finns uppsatt skiftar i kvalitet. En del skyltar är väldigt små.. En del anläggningar saknar också helt bildinformation. Tydliga duschanvisningar finns endast hos en mindre del av anläggningarna. Men bra exempel på sådana finns.

5.1.12 Finns tvål/schampo vid dusch?

Namn	Antal	%
Ja	38	65,5
Nej	20	34,5
Vet ej	0	0
Total	58	100
Svarsfrekvens		
100% (58/58)		

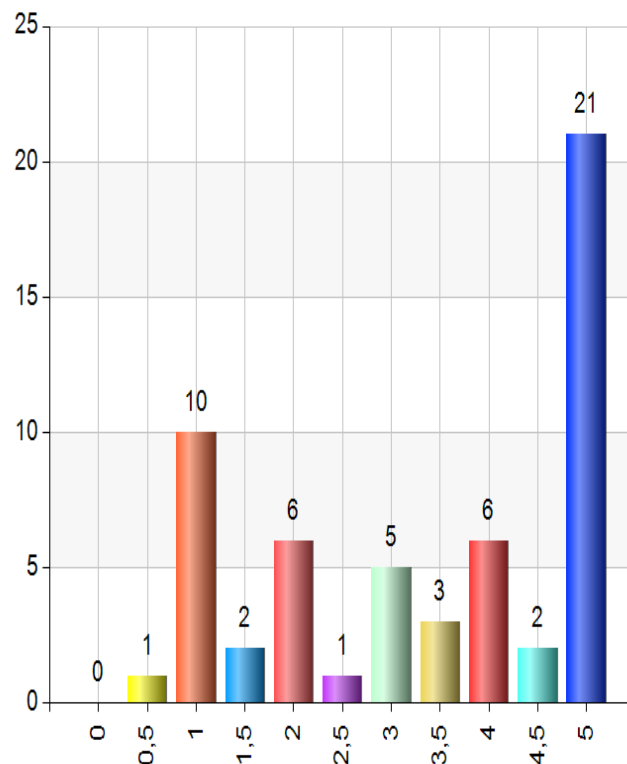
6 RESULTAT FRÅN TRYCKPROVNING PÅ OLIKA YTOR I BADANLÄGGNINGAR

Kommentar: I den följande resultatredovisningen kan man se att resultat inte finns på varje område för alla anläggningar. Badanläggningarna är mycket olika, allt från hotell till stora anläggningar med många bassänger. Exempelvis saknar en del bastu, sittbänkar, hoppallar etc. Generellt har också många fler tryckprover tagits på stora anläggningar jämfört med små. Totalt sett har 58 badanläggningar besökts och provtryckts i länet, varav 41 i Stockholm.

6.1.1 Omklädningsrum, golv

- Växt, betygsnivå

Resultat	Antal	%
0	0	0
0,5	1	1,8
1	10	17,5
1,5	2	3,5
2	6	10,5
2,5	1	1,8
3	5	8,8
3,5	3	5,3
4	6	10,5
4,5	2	3,5
5	21	36,8
Total	57	100

Svarsfrekvens

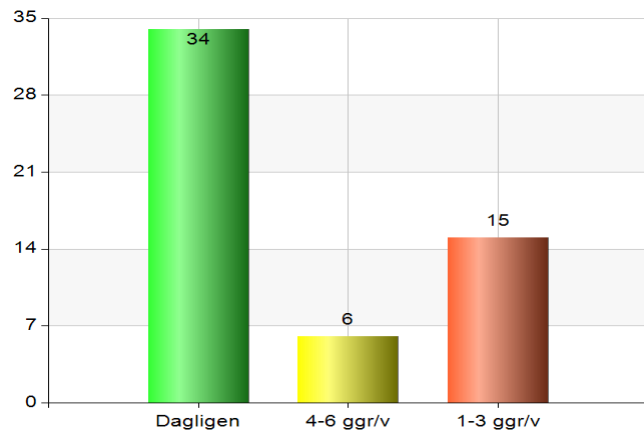
98,3% (57/58)

Kommentar: 37 av 57 badanläggningar, dvs 65 % visade sig vara för smutsiga i omklädningsrum vid provtryckning. Som lägst ska betyget 2,5 klaras på en skala där 1 är bäst och 5 är sämst.

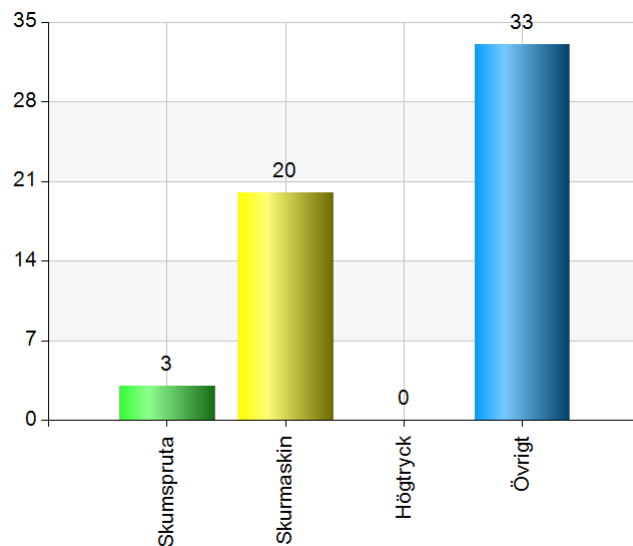
X-axeln anger betyg, Y-axeln antal anläggningar, staplarna hur många anläggningar som hade ett visst betyg vid provtryckning.

För omklädningsrum är det en stor fördel om ytterskor kan bromsas tidigt, helst vid entrén till badanläggningen.

Städfrekvens	Antal	%
Dagligen	34	61,8
4-6 ggr/v	6	10,9
1-3 ggr/v	15	27,3
Total	55	100
Svarsfrekvens		
94,8% (55/58)		

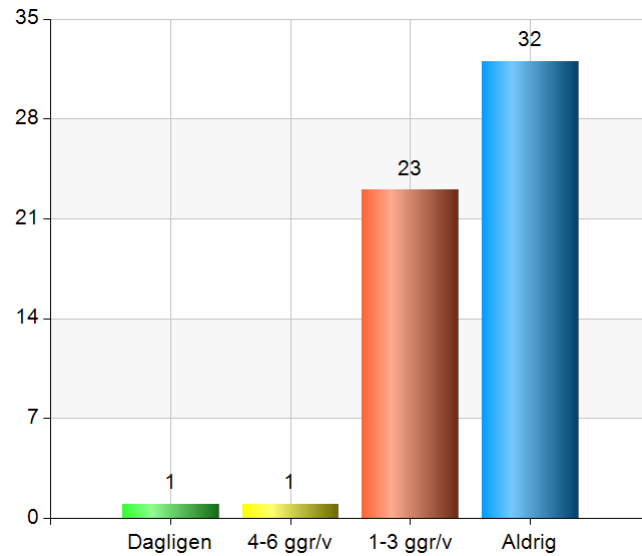
Metod	Antal	%
Skumspruta	3	5,4
Skurmaskin	20	35,7
Högtryck	0	0
Övrigt	33	58,9
Total	56	100

Svarsfrekvens
96,6% (56/58)

Städmetodik, exempel som angetts: Golvmopp dagligen, Skurmaskin på skollov, skurblock, skurning, borste i hink, Flera olika bl.a. mopp på skaft, fuktmoppning, Spolning (dagligen) och skrubbing (två gånger i veckan), Ångtvätt dagligen, Skurmaskin 1 ggr/v, mikrofibermopp, våttorkning, borste och skrapa, Impregnerad mopp, Skurmaskin och skumkanon, Moppar, svamp, trasor, dammsugare.

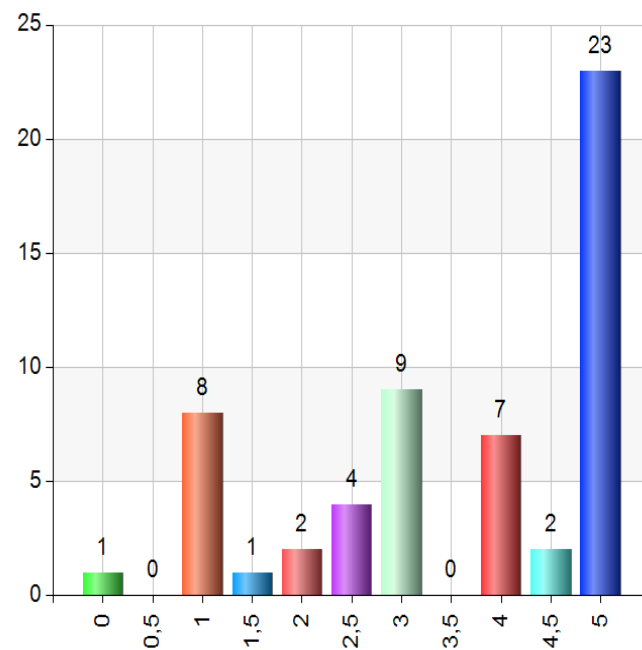
Frekvens desinficering	Antal	%
Dagligen	1	1,8
4-6 ggr/v	1	1,8
1-3 ggr/v	23	40,4
Aldrig	32	56,1
Total	57	100
Svarsfrekvens		
98,3% (57/58)		

6.1.2 Duschrum, golv

- Växt, betygsnivå

Resultat	Antal	%
0	1	1,8
0,5	0	0
1	8	14
1,5	1	1,8
2	2	3,5
2,5	4	7
3	9	15,8
3,5	0	0
4	7	12,3
4,5	2	3,5
5	23	40,4
Total	57	100
Svarsfrekvens		
98,3% (57/58)		

Kommentar: 41 av 57 badanläggningar, dvs 72 % visade sig vara för smutsiga i duschrum vid provtryckning. Som lägst ska betyget 2,5 klaras på en skala där 1 är bäst och 5 är sämst.

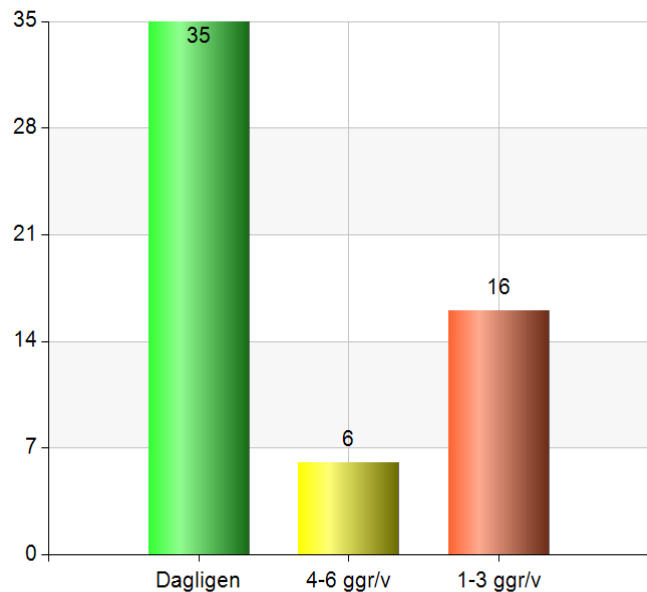
X-axeln anger betyg, Y-axeln antal anläggningar, staplarna hur många anläggningar som hade ett visst betyg vid provtryckning.

Frekvens desinficering	Antal	%
------------------------	-------	---

Städfrekvens	Antal	%
Dagligen	35	61,4
4-6 ggr/v	6	10,5
1-3 ggr/v	16	28,1
Total	57	100

Svarsfrekvens

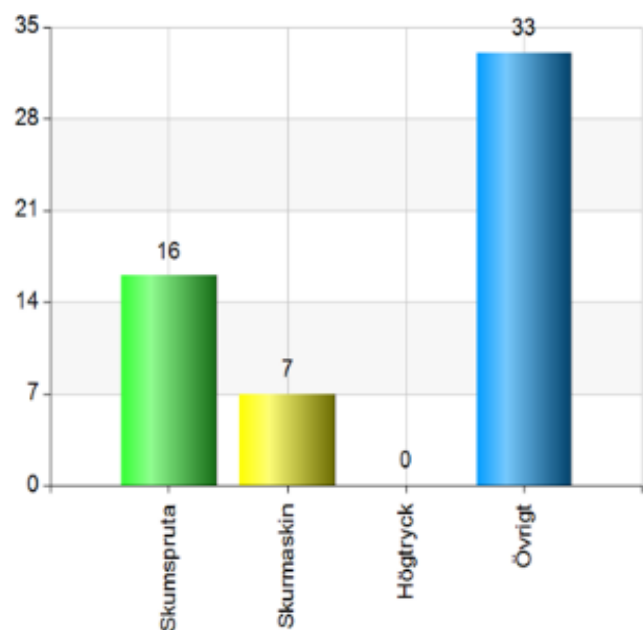
98,3% (57/58)

Metod	Antal	%
Skumspruta	16	28,6
Skurmaskin	7	12,5
Högtryck	0	0
Övrigt	33	58,9
Total	56	100

Svarsfrekvens

96,6% (56/58)

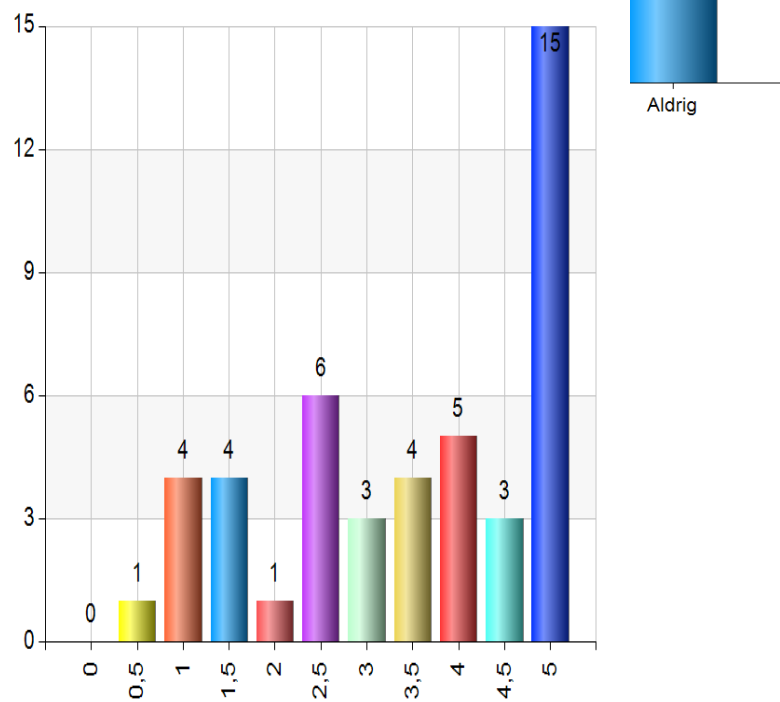
Städmetodik, exempel som angetts: Golvmopp dagligen, Skurmaskin på skolloven, skurblock, Skurar- oklart hur, skurning, borste i hink, fuktmoppning, Spolning (dagligen) och skurning (två gånger i veckan), mikrofibermopp, Våttorka alkaliskt 1-2 ggr/v, surt 1 ggr/månad, Sköljs av, Spolar av + borste, skrapa och borste, Impregnerad microfiberduk, Skumspruta och borste, Ångtvätt, svamp, Moppar, trasor, skurblock etc, moppar, framgår ej, moppning, skurning etc, Skumspruta och skurmaskin.

Dagligen	3	5,3
4-6 ggr/v	1	1,8
1-3 ggr/v	25	43,9
Aldrig	28	49,1
Total	57	100

**Bastu, golv +
sittyta**

- Växt, ange betygsnivå

Svarsfrekvens		
98,3% (57/58)		
Resultat	Antal	%
0	0	0
0,5	1	2,2
1	4	8,7
1,5	4	8,7
2	1	2,2
2,5	6	13
3	3	6,5
3,5	4	8,7
4	5	10,9
4,5	3	6,5
5	15	32,6
Total	46	100

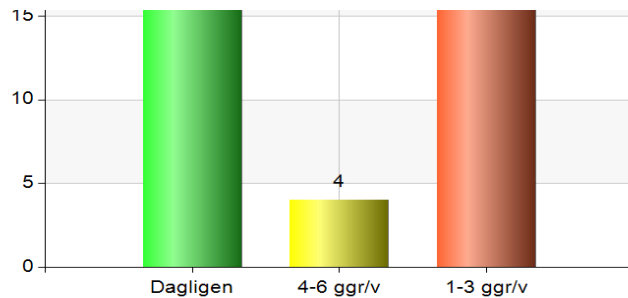

Aldrig

Kommentar: 30 av 46 bastus, dvs 65 %, visade sig vara för smutsiga vid provtryckning. Som lägst ska betyget 2,5 klaras på en skala där 1 är bäst och 5 är sämst. X-axeln anger betyg, Y-axeln antal anläggningar, staplarna hur många anläggningar som hade ett visst betyg vid provtryckning.

I efterhand har vi sett att det var ett misstag att summera resultaten från provtryckning av bastugolv och bastulav och utgå från ett medelvärde vid rapporteringen till MSL. Erfarenheten i projektet är att lavar i regel inte är ett stort problem. Värme och torrhet gör att bakterietillväxten oftast varit låg. Däremot har bastugolven generellt haft kraftig bakterietillväxt.

1-3 ggr/v	18	39,1
Total	46	100

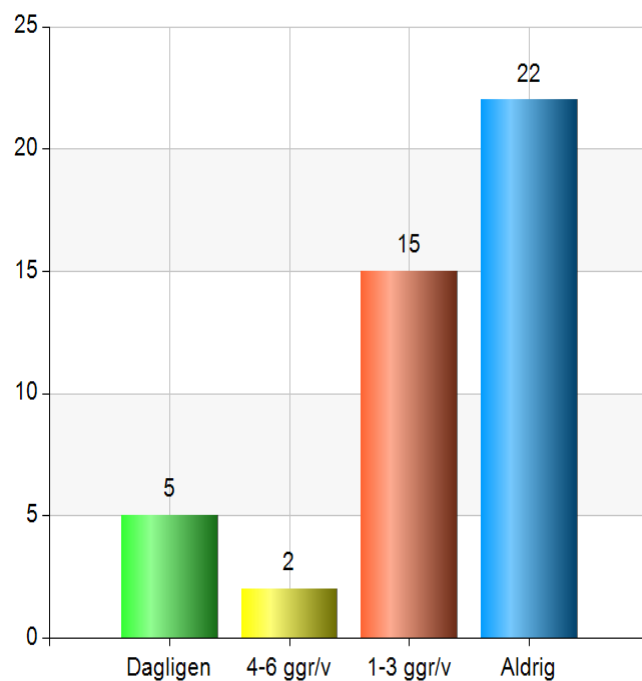
Svarsfrekvens

79,3% (46/58)

Städmetodik, exempel som angetts: skurblock, Skuras oklart hur, Spolning och skurning med borste, Flera olika beroende på yta och dag, Bastulavar desinficeras och spolas sedan av, Lavar: "spola och rengöra bastugolv" (enligt rutinen), Avtorkning med desinfektion, Golv: fuktmoppning, daglig avspolning och skrubbnings två gånger i veckan, Spolas av, Våttorka golv alkaliskt 1-2 g/v, surt 1ggr månad, spola av sittbänk och torka av, avtorkning av lavarna. Desinficering av lavarna dagligen, Borste och skrapa, spolas av, Lav torkas av, golv rengörs 5 ggr/v, Lavar och väggar med medel 1 gång/v, Moppar och dammsuger torrbastu+ skumspruta i ångbastu, svampar, moppning, microfibrtrasor, moppar, mikrofiberdukar, skurblock etc, Framgår ej, Mikrofibertrasor, moppning, dammsugare etc, Golvet moppas och lavarna torkas av med trasa, Oklart (men ej avspolning iaf), mikrofiberduk, moppning etc

Frekvens desinficering	Antal	%
Dagligen	5	11,4
4-6 ggr/v	2	4,5
1-3 ggr/v	15	34,1
Aldrig	22	50
Total	44	100

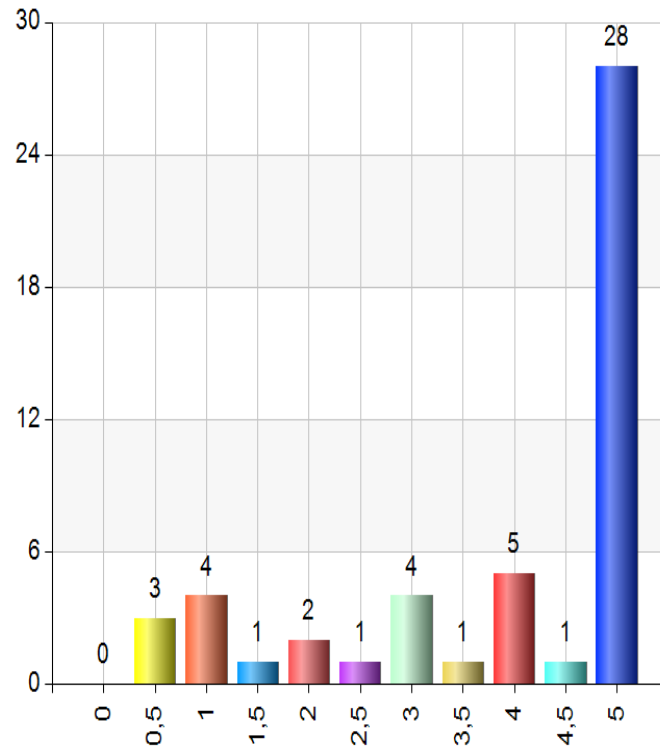
Svarsfrekvens
75,9% (44/58)

6.1.3 Simhall, utgång från omklädningsrum, golv

- Växt, ange betygsnivå

Resultat	Antal	%
0	0	0
0,5	3	6
1	4	8
1,5	1	2
2	2	4
2,5	1	2
3	4	8
3,5	1	2
4	5	10
4,5	1	2
5	28	56
Total	50	100

Svarsfrekvens

86,2% (50/58)

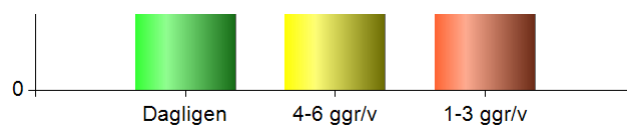
Kommentar: 39 av 50, dvs ca 80 % av badanläggningarna visade sig vara för smutsiga vid provtryckning vid utgången från duschrum till simhall. Som lägst ska betyget 2,5 klaras på en skala där 1 är bäst och 5 är sämst.

X-axeln anger betyg, Y-axeln antal anläggningar, staplarna hur många anläggningar som hade ett visst betyg vid provtryckning.

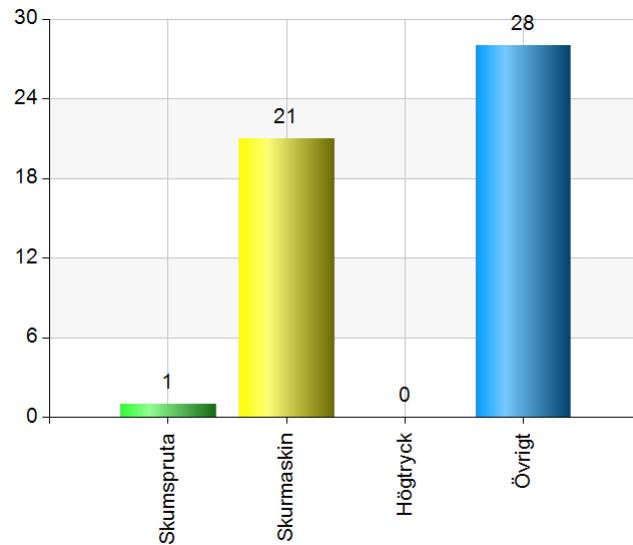
Just utgången från duschrum till simhall har visat sig vara en "hot spot" för nedsmutsning. Många går ut här på liten yta med fuktiga fötter från duschrum. Simhallsgolv är i regel av klinker med ytskikt som ska hindra halka. Golvet har alltså i sig en viss "fotfils- effekt". Innan projektet påbörjades städades alla ytor i simhallen på samma sätt. Efter inspektion har fler verksamhetsutövare ändrat rengöringen ändrats så att "hot spots" städas mer.

Svarsfrekvens

81% (47/58)

Metod	Antal	%
Skumspruta	1	2
Skurmaskin	21	42
Högtryck	0	0
Övrigt	28	56
Total	50	100

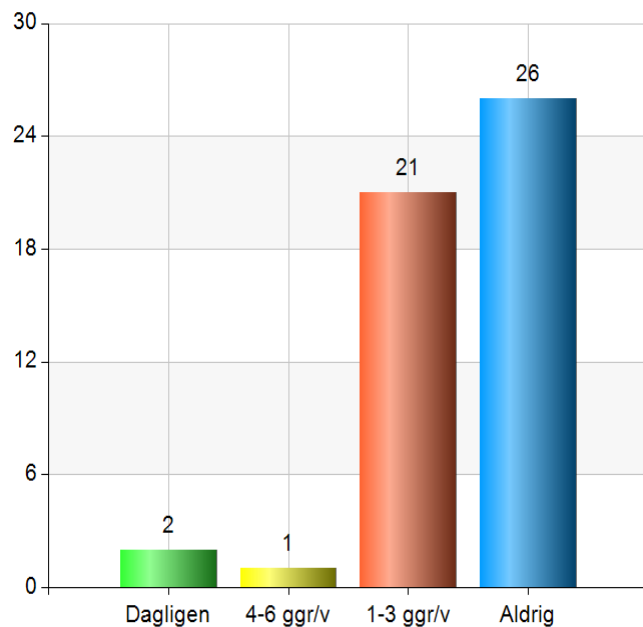

Svarsfrekvens

86,2% (50/58)

Städmetodik, exempel som angetts; Golvmopp dagligen, Skurmaskin på skolloven, Spolar endast och använder skurmaskin med ultrarentvatten vid behov, Skurning med borste, se duschrum, fukt-moppning, Dammsuger golvet, Våttorkar 1-2 g/v alkaliskt, 1g/v surt, Spolar golvet med vattenslang, spolas av, trappstädning, Impregnerad mopp 4 ggr/v, skurmaskin 1 gång/v, ångtvätt, moppar, skurblock, dammsugare etc, moppar, moppning, skurning, skurmaskin i relax och ångtvätt vid stora bassängen, skurning och dammsugare, moppning, dammsugning etc, Simhallen spolas endast av- inga andra metoder.

Frekvens desinficering	Antal	%
Dagligen	2	4
4-6 ggr/v	1	2
1-3 ggr/v	21	42
Aldrig	26	52
Total	50	100

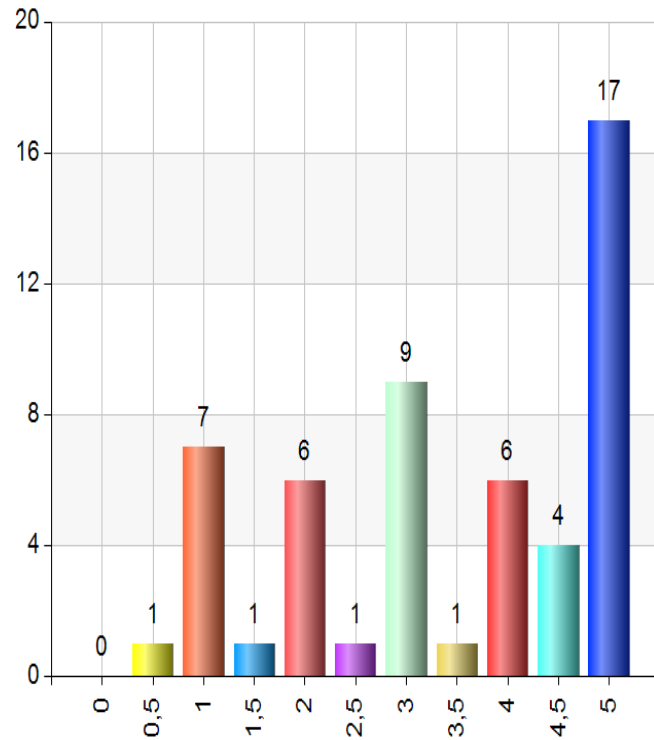
Svarsfrekvens

86,2% (50/58)

6.1.4 Simhall, gångyta vid varje bassäng

-Växt, ange betygsnivå

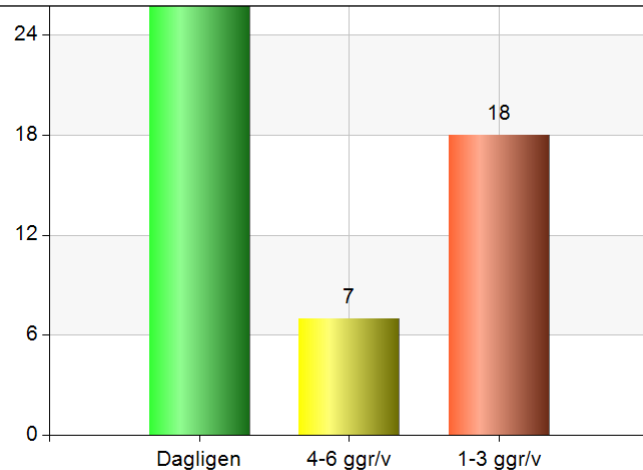
Resultat	Antal	%
0	0	0
0,5	1	1,9
1	7	13,2
1,5	1	1,9
2	6	11,3
2,5	1	1,9
3	9	17
3,5	1	1,9
4	6	11,3
4,5	4	7,5
5	17	32,1
Total	53	100
Svarsfrekvens		
91,4% (53/58)		

Kommentar: 37 av 53, dvs ca 70 % av badanläggningarna visade sig vara för smutsiga vid provtryckning av gångytor kring bassänger. Som lägst ska betyget 2,5 klaras på en skala där 1 är bäst och 5 är sämst.

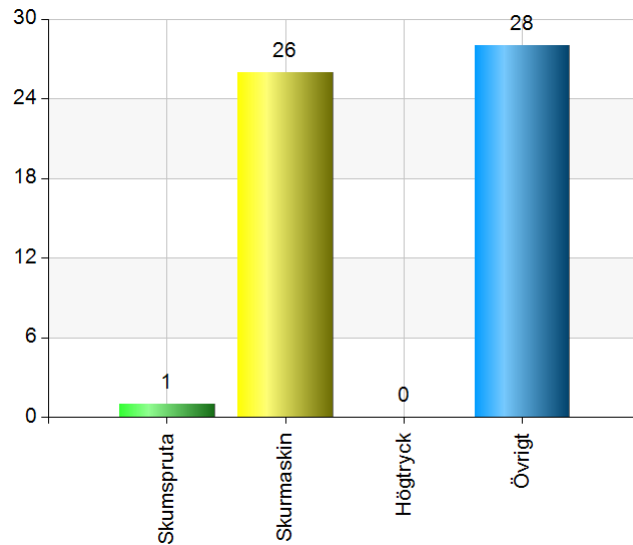
X-axeln anger betyg, Y-axeln antal anläggningar, staplarna hur många anläggningar som hade ett visst betyg vid provtryckning.

4-6 ggr/v	7	13,7
1-3 ggr/v	18	35,3
Total	51	100

Svarsfrekvens	
87,9% (51/58)	

Metod	Antal	%
Skumspruta	1	1,8
Skurmaskin	26	47,3
Högtryck	0	0
Övrigt	28	50,9
Total	55	100

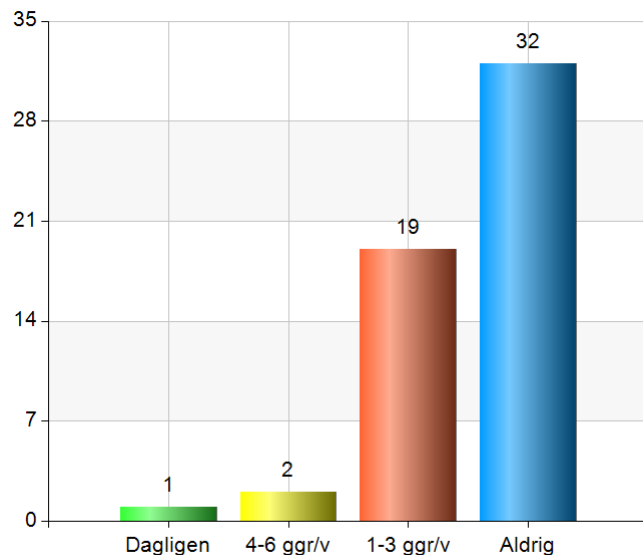

Svarsfrekvens

94,8% (55/58)

Städmetodik övrigt; exempel som angetts: Golvmopp dagligen, Skurmaskin på skolloven, skurblock, Spolar endast och använder skurmaskin med ultrarentvatten vid behov, spolning, Skurning med borste, skurmaskin, ångmaskin, fuktmoppning, dammsuger golvet, Våttorkar 1-2 g/v alkaliskt, 1g/v surt, spolar golvet med vattenslang, Ytan borstas med poolvatten, Utomhuspool borste, Impregnerad mopp 4 ggr/v, skurmaskin 1 gång/v, ångtvätt, moppar, skurblock, dammsugare etc, moppar, skurning, Skurmaskin i relaxen och ångmaskin vid stora bassängen, moppning, skurning etc, Ytan spolas endast av- inga andra metoder

Frekvens desinficering	Antal	%
Dagligen	1	1,9
4-6 ggr/v	2	3,7
1-3 ggr/v	19	35,2
Aldrig	32	59,3
Total	54	100

Svarsfrekvens

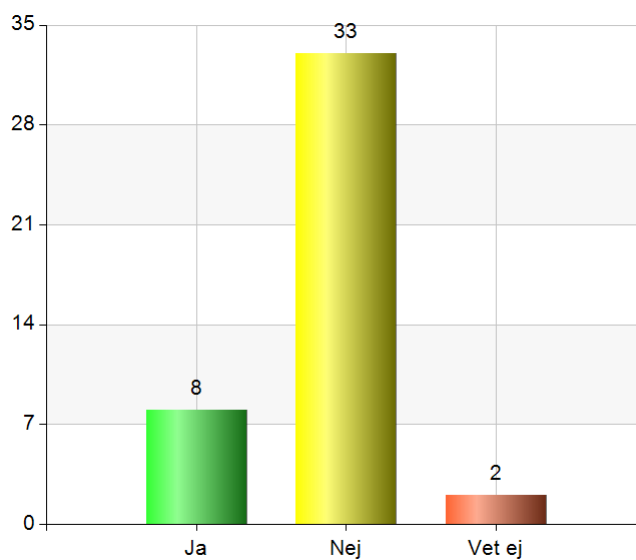
93,1% (54/58)

6.1.5 Finns bassäng som inte går att städa som övriga bassänger

	Antal	%
Ja	8	18,6
Nej	33	76,7
Vet ej	2	4,7
Total	43	100

Svarsfrekvens

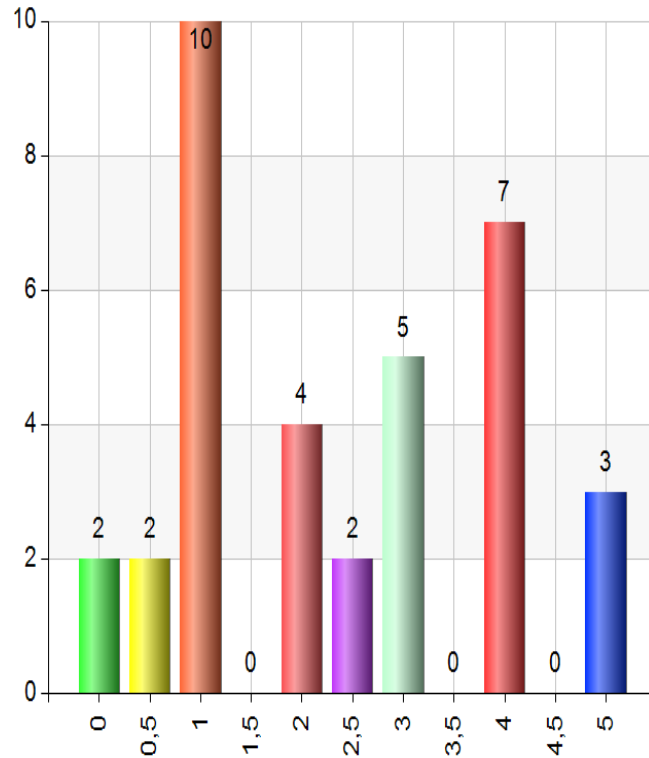
74,1% (43/58)

6.1.6 Simhall, sittyta

-Växt, ange betygsnivå

Namn	Antal	%
0	2	5,7
0,5	2	5,7
1	10	28,6
1,5	0	0
2	4	11,4
2,5	2	5,7
3	5	14,3
3,5	0	0
4	7	20
4,5	0	0
5	3	8,6
Total	35	100

Svarsfrekvens

60,3% (35/58)

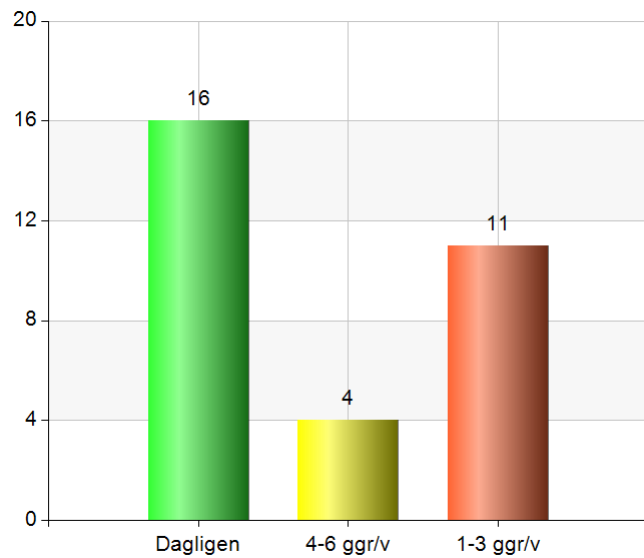
Kommentar: 15 av 35, dvs ca 43 % av badanläggningarna visade sig vara för smutsiga vid provtryckning av sitt-ytor i bassängrum. Som lägst ska betyget 2,5 klaras på en skala där 1 är bäst och 5 är sämst.

X-axeln anger betyg, Y-axeln antal anläggningar, staplarna hur många anläggningar som hade ett visst betyg vid provtryckning.

I regel är sitt-ytor enkla att torka av och hålla rena. Endast sådana material som är enkla att rengöra bör accepteras som sitt-yta badanläggningar.

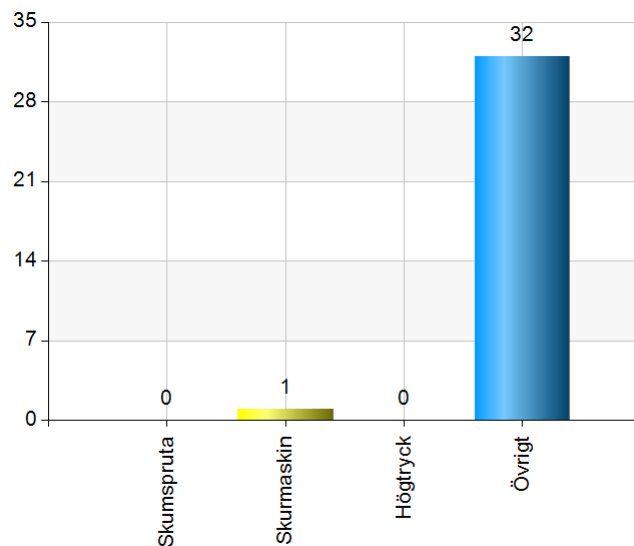
Städfrekvens	Antal	%
Dagligen	16	51,6
4-6 ggr/v	4	12,9
1-3 ggr/v	11	35,5
Total	31	100

Svarsfrekvens
53,4% (31/58)

Metod	Antal	%
Skumspruta	0	0
Skurmaskin	1	3
Högtryck	0	0
Övrigt	32	97
Total	33	100

Svarsfrekvens
56,9% (33/58)

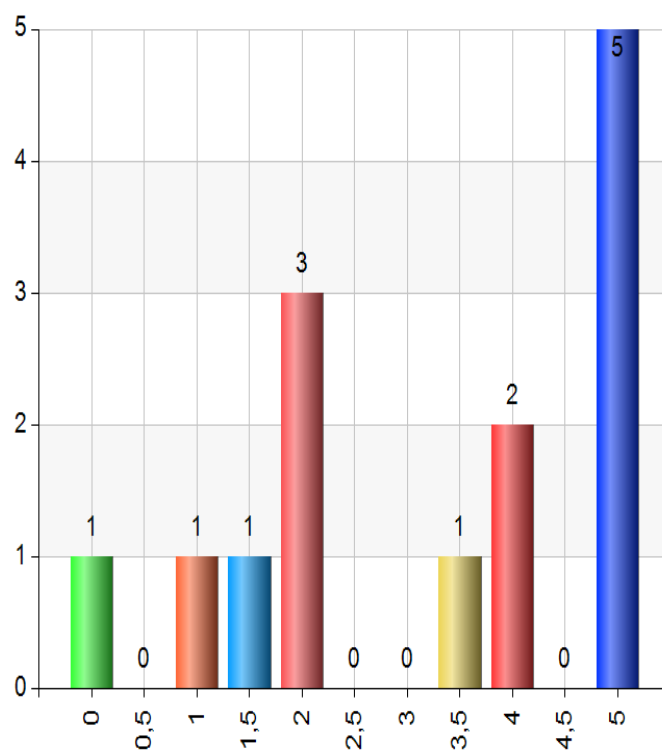

Städmetodik övrigt; exempel som angetts: Mopp, Oklart hur denna städas eller hur ofta, Sittyta = trappa, borstas med debisan, spolats sedan, Avtorkning tygdynor, spolning, Oklart vilken metod som används, Torka rent med trasa och rengöringsmedel, Spolas av, Torkas av, Torkas av med trasa, Microfiberduk, Mikrofiberduk, svamp, Microfiberdukar, skurblock, oklart, Oklart gällande metod och frekvens, Microfibertrasor, skurblock etc.

6.1.7 Simhall, startpall

-Växt, ange betygsnivå

Resultat	Antal	%
0	1	7,1
0,5	0	0
1	1	7,1
1,5	1	7,1
2	3	21,4
2,5	0	0
3	0	0
3,5	1	7,1
4	2	14,3
4,5	0	0
5	5	35,7
Total	14	100

Svarsfrekvens

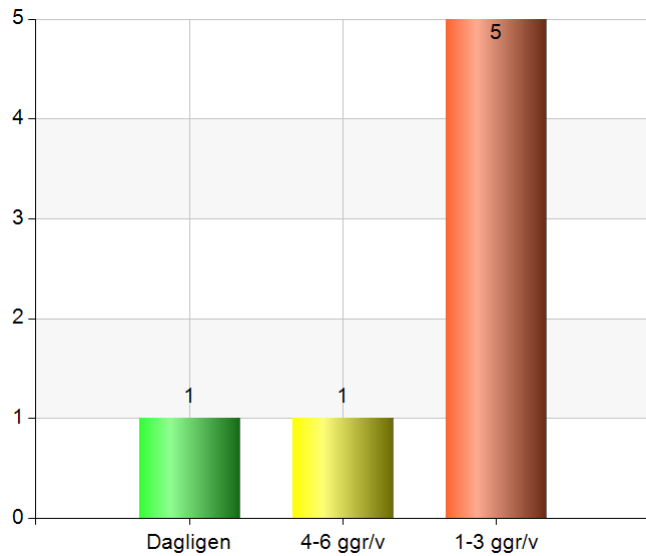
24,1% (14/58)

Kommentar: 8 av 14, dvs 57 % av startpallarna visade sig vara för smutsiga vid provtryckning. Som lägst ska betyget 2,5 klaras på en skala där 1 är bäst och 5 är sämst.

X-axeln anger betyg, Y-axeln antal anläggningar, staplarna hur många anläggningar som hade ett visst betyg vid provtryckning.

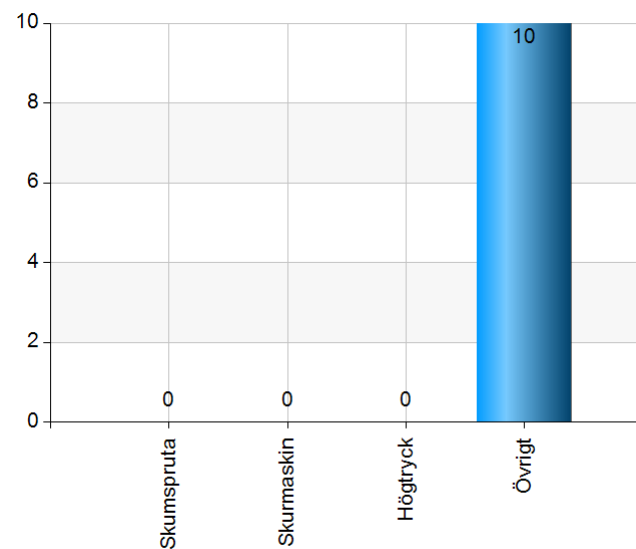
Startpallar finns endast vid de största badanläggningarna.

Städfrekvens	Antal	%
Dagligen	1	14,3
4-6 ggr/v	1	14,3
1-3 ggr/v	5	71,4
Total	7	100

Svarsfrekvens
12,1% (7/58)

Metod	Antal	%
Skumspruta	0	0
Skurmaskin	0	0
Högtryck	0	0
Övrigt	10	100
Total	10	100

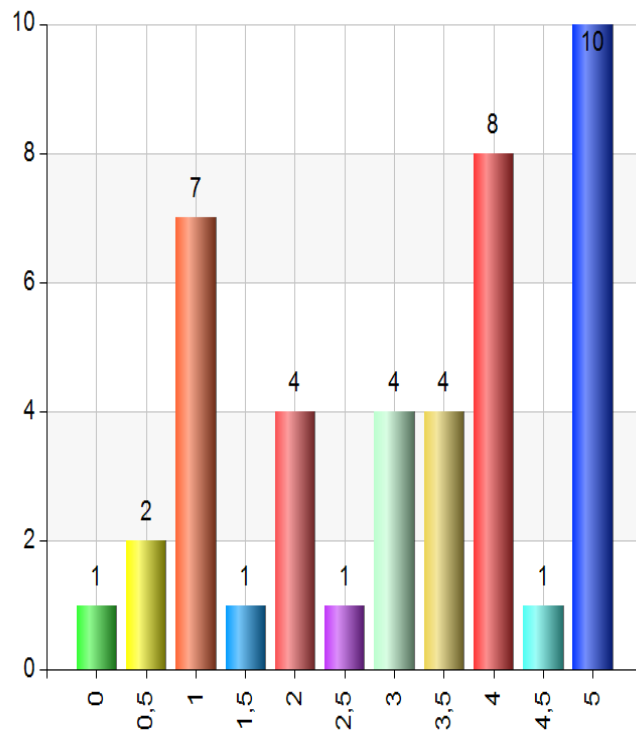
Svarsfrekvens
17,2% (10/58)

Städmetodik, exempel som angetts; torkning, Oklart vilken metod som används. Av rutinen framgår att "startpallar rengörs" en gång/v, Mikrofiberduk, svamp, oklart gällande metod och frekvens.

6.1.8 Simhall, svårstädade zoner

-Växt, ange betygsnivå

Resultat	Antal	%
0	1	2,3
0,5	2	4,7
1	7	16,3
1,5	1	2,3
2	4	9,3
2,5	1	2,3
3	4	9,3
3,5	4	9,3
4	8	18,6
4,5	1	2,3
5	10	23,3
Total	43	100

Svarsfrekvens

74,1% (43/58)

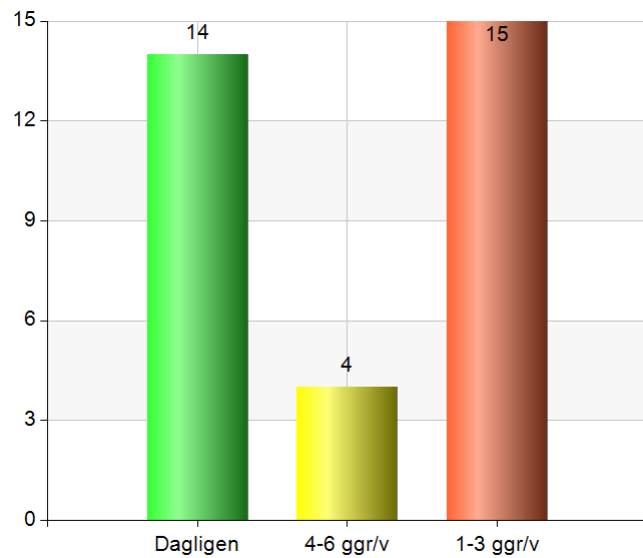
Kommentar: 27 av 43, dvs ca 63 % av badanläggningarna visade sig vara för smutsiga vid provtryckning av svårstädade zoner i anläggningen. Som lägst ska betyget 2,5 klaras på en skala där 1 är bäst och 5 är sämst.

X-axeln anger betyg, Y-axeln antal anläggningar, staplarna hur många anläggningar som hade ett visst betyg vid provtryckning.

Med svårstädade ytor avses exempelvis trappor och andra nivåskillnader, svåråtkomliga ytor – ex ”diken” intill äldre undervisningsbassänger, även slitage och felaktiga lutningar gör en yta svårstudad. Halkmattor, som kan finnas på ett flertal ställen i en badanläggning, har också visat sig svårstudad.

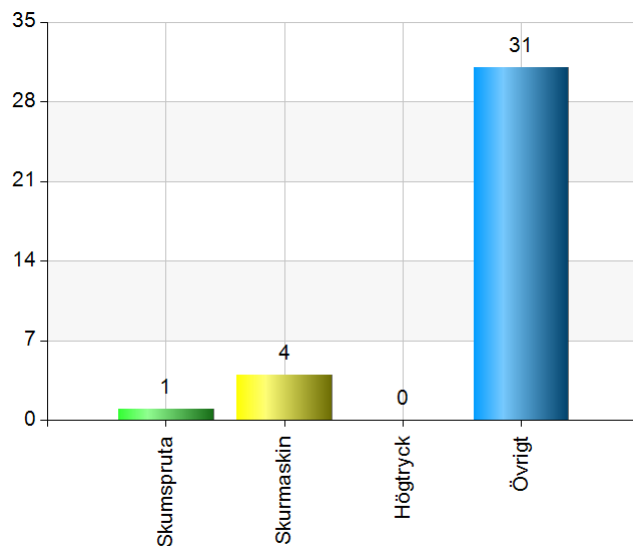
Städfrekvens	Antal	%
Dagligen	14	42,4
4-6 ggr/v	4	12,1
1-3 ggr/v	15	45,5
Total	33	100

Svarsfrekvens
56,9% (33/58)

Metod	Antal	%
Skumspruta	1	2,8
Skurmaskin	4	11,1
Högtryck	0	0
Övrigt	31	86,1
Total	36	100

Svarsfrekvens
62,1% (36/58)

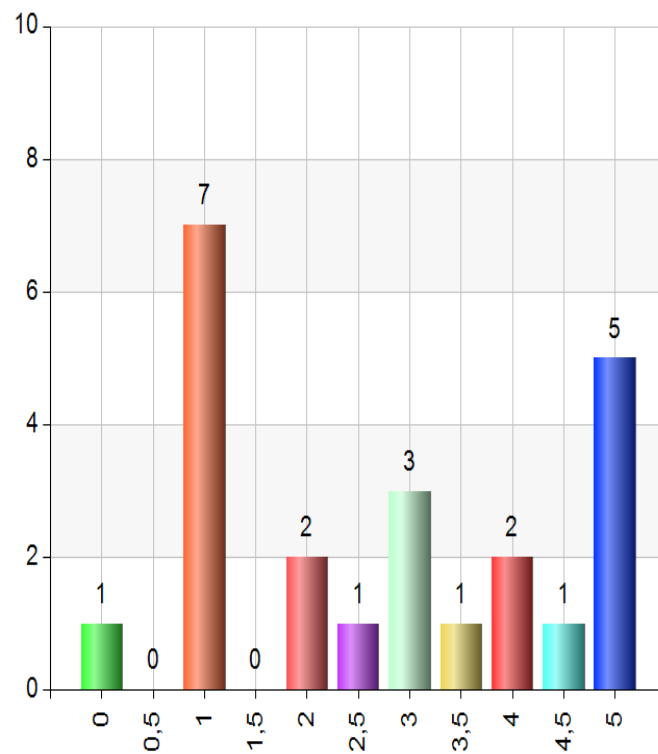

Städmetodik, exempel som angetts; Sittyta mittemot vattenlek - oklart hur ofta och med vad dessa rengörs, spolning, fuktmoppning, Oklart vilken metod som används. Av rutinen framgår att trappor torkas en gång/v. Räcke vid bassäng: Torka med trasa och rengöringsmedel, samt desinficering, spolas av, Trappa till bassäng torkas av för hand. Halkmattor i omklädningsrum och runt bassäng - högtryckssprutas 2 ggr/vecka, Moppar, skurblock, trasor etc, Oklart i vissa fall, men annars, skurmaskin, ångmaskin, fuktmopp, dammsugning, Moppning, skurning, dammsugare, Skurning av blå halkmatta, metod och frekvens oklar.

6.1.9 Städredskap

-Växt, ange betygsnivå

Resultat	Antal	%
0	1	4,3
0,5	0	0
1	7	30,4
1,5	0	0
2	2	8,7
2,5	1	4,3
3	3	13
3,5	1	4,3
4	2	8,7
4,5	1	4,3
5	5	21,7
Total	23	100

Svarsfrekvens

39,7% (23/58)

Kommentar: 12 av 23, dvs ca hälften av städredskapen visade sig vara för smutsiga vid provtryckning. Som lägst ska betyget 2,5 klaras på en skala där 1 är bäst och 5 är sämst.

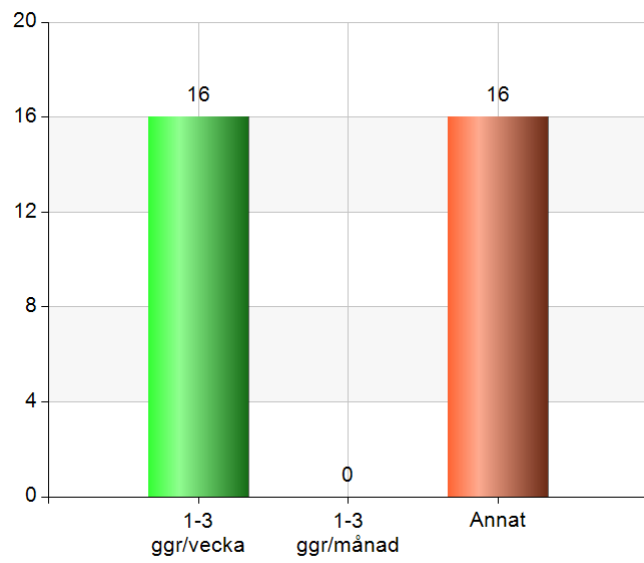
X-axeln anger betyg, Y-axeln antal anläggningar, staplarna hur många anläggningar som hade ett visst betyg vid provtryckning.

Inspektörerna har inte lyckats följa den tyska städnormen som lägger vikt vid provtryckning av städmaterial. De provtryckningar som utförts har i huvudsak varit på rondeller i skurmaskiner och gummiskrapor.

Rengöringsfrekvens

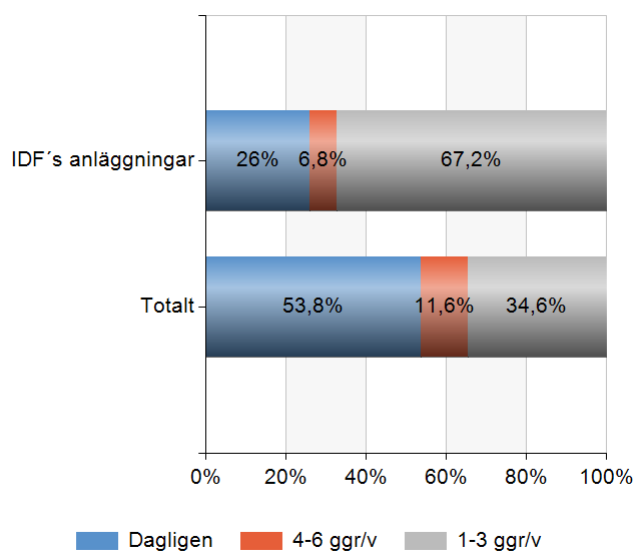
Namn	Antal	%
1-3 ggr/vecka	16	50
1-3 ggr/månad	0	0
Annat	16	50
Total	32	100

Svarsfrekvens
55,2% (32/58)

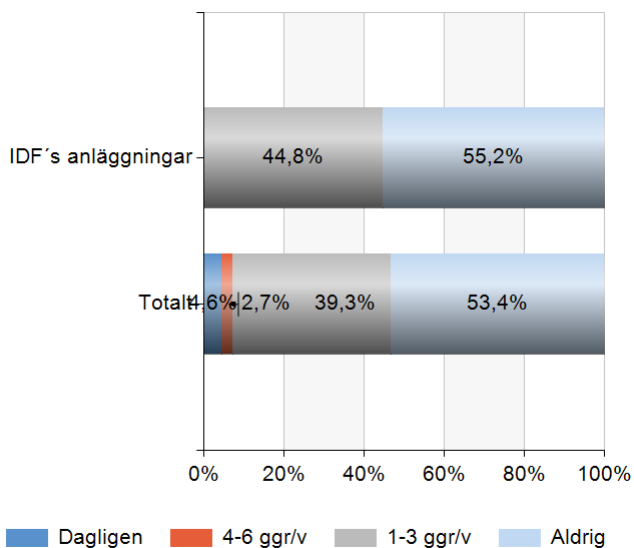
6.1.10 Frekvens städning, idrottsförvaltningen i jämförelse med totalen

Namn	IDF's anläggningar		Totalt	
	Antal	%	Antal	%
Dagligen	4	26	24	53,8
4-6 ggr/v	1	6,8	5	11,6
1-3 ggr/v	8	67,1	16	34,6
Total	13	100	45	100

6.1.11 Frekvens desinficering, idrottsförvaltningen i jämförelse med totalen

Namn	IDF's anläggningar		Totalt	
	Antal	%	Antal	%
Dagligen	0	0	2	4,6
4-6 ggr/v	0	0	1	2,7
1-3 ggr/v	6	44,8	18	39,3
Aldrig	7	55,2	24	53,4
Total	13	100	45	100

7. DISKUSSION RESULTAT

Alla anläggningar där inspektioner genomförts har fått återkoppling i form av inspektionsrapport med en odlingsbilaga. Endast om skriftliga rutiner varit mycket bristfälliga har uppföljning skett.

De flesta ärenden har avslutats efter kommunikering av inspektionsrapporten och de brister som konstaterats har överlämnats till verksamhetsutövaren att åtgärda inom egenkontrollen.

Syftet med tillsynsprojektet har varit att få fram relevant tillsynsvägledning vad gäller hygien och rengöring vid badanläggningar och att ge redskap till verksamhetsutövarna för förbättrad egenkontroll. Projektet har bidragit till ett förbättrat kunskapsunderlag. Målet är rena badgäster och fräscha badhus.

7.1 Hygien

7.1.1 Varför är hygien i badanläggningar viktigt?

All smuts som tillförs badvattnet kommer vid inomhusbad från dem som badar. Ytterligare belastning till badvattnet beror på bristande städrutiner, även om denna smuts ursprungligen kommer från badgästerna.

Forskning har gjorts på effekten av noggrann duschning (källa Vattenrening – Handbok för bassängbad, SKL, utgiven 2006) som visar att över 90 % av smutsen försvinner om man duschar utan badkläder med schampo och tvål innan man badar.

Badvatten är klorerat. Anledningen till detta är att bakterier annars växer till i vattnet och kan göra oss sjuka. Klorer är mycket reaktivt och avdödar bakterier effektivt. Men klor reagerar med allt – också med smuts. Det är anledningen till att man kan följa många badgäster på klorlukten från dem när de lämnar badhuset. Man vet att dessa inte duschade noga utan badkläder med tvål och schampo innan de badade. När de hoppade i vattnet reagerade klorer starkt med föroreningar, inte minst i håret. En person som har duschat noga innan bad luktar ingenting efter badet och kan i princip nöja sig med balsam i håret efter badet (balsam ska inte användas innan bad, det har en negativ påverkan på vattnet).

Dålig duschhygien bidrar därmed starkt till kraftig klorförbrukning i våra bassänger. Istället för att det endast åtgår den mängd som behövs för att avdöda patogener, förbrukas stora mängder på att reagera med smutsiga badgäster. Detta ger upphov till bildning av bundet klor i vattnet och avgång av kloraminer till luften vilka påverkar ögon och luftvägarnegativt. Kloraminer känns igen på lukten av klor, dvs luktar det starkt av klor i badhus är detta inte positivt. Kloraminer är tyngre än luft och lägger sig som ett lock de närmaste centimetrarna ovan vattenytan. Det är detta som tros bidra till att en stor andel av de som simtränar regelbundet har luftvägsproblem. I en studie utförd av Västra Götalandsregionens miljömedicinska Centrum, Göteborg på 1000 simmare år 2007 hade 25 % av elitsimmarna utvecklat astma liksom 10 % av de som tränade regelbundet.

7.1.2 Vad har kunnat konstateras vid inspektioner vid hygientillsynen?

I enkäten som miljökontoren kunnat rapportera till har endast två frågor funnits med;

Finns hygienregler uppsatta?

Finns tvål/schampo vid duscharna?

Resultatet av dessa frågor är att ca 90 % har haft hygieninformation uppsatt och 65 % har tvål vid duscharna. Men här bör påpekas att resultatet 90 % ska tolkas strikt. Om information på något sätt fanns uppsatt - från litet till stort, från ord till bild – blev resultatet vid rapporteringen till enkäten att hygieninformation fanns uppsatt.

Det är emellertid mycket stor skillnad på kvaliteten i den hygieninformation som är uppsatt. En del har bara en liten diskret skylt uppsatt eftersom inspektören vid tidigare inspektionen krävt detta. Andra har en mycket väl genomtänkt strategi där ingen besökare missar väsentlig information och duschanvisningarna är tydliga. Om en mer sanningsenlig bild av hur statusen på hygieninformationen ser ut ska göras, krävs analys av varje inspektionsrapport. Det är miljöförvaltningens uppfattning att energin istället ska riktas mot hur det ska bli bättre.

Checklistan som använts vid inspektionerna har många detaljerade frågor om hygien. Dessa är:

-Finns hygienregler fastställda?

Obligatoriskt att duscha innan bad?

Att duscha utan badkläder?

Obligatoriskt att använda schampo och tvål

Att använda badmössa om håret inte tvättas?

Att duscha innan bastubad?

Att sitta på handduk i bastun?

Att bada bastu utan badkläder?

Att duscha innan man går från bastu till bassäng?

Att särskild badblöja ska används vid babysim?

Att ytterkläder och skor är förbjudna inom simhallsområdena?

Finns det rutiner kring mat eller dryck vid bassängområdet?

-På vilket sätt informeras om att dessa regler ska följas?

Hemsida?

Broschyr, annan skriftlig info?

Bokningsbrev?

Muntligt (ex vid simskola, vattengympa, m m)?

Skyltning:

Med bilder? Endast text?

Hygienkampanjer

-Ges information till externa verksamheter/användare vad gäller hygienrutiner?

-Iakttagelser på plats:

Finns tvål och schampo vid dusch?

Om inte; Finns tvål och schampo att köpa vid kassan?

Finns det tvål på toaletten?

Det innebär sammanfattningsvis att den samlade kunskapen hos miljökontoren om hur hygienarbetet bedrivs på badanläggningarna är betydligt högre efter genomfört tillsynsprojekt.

Frågorna i checklistan har också lett till diskussioner med många anläggningsinnehavare. Miljöförvaltningens uppfattning är att verksamhetsutövarna kan utkristalliseras till åtminstone 3 grupperingar.

De ambitiösa:

Dessa verksamhetsutövare har inte bara skyltning med regler. De har i sina rutiner fastställt för sig själva vilken nivå på hygien som ska gälla vid deras anläggning.

När anläggningen besöks möts kunden av tydliga och pedagogiska skostopp. Tydlig information med bilder i bra lägen i omklädningsrum och duschrum om vikten av att duscha utan badkläder, med tvål och schampo, innan bad. Tydliga regler för hygien i samband med bastubad finns uppsatta som också inkluderar att man inte får gå från bastu till bassäng utan att duscha.

I simhallen är skor och ytterkläder förbjudna. Likaså allt fikande.

Hos de små badanläggningarna finns skyltning, men fokus läggs på muntlig tydlig information till alla kunder. En del ronderar vid duschrum och förtydligar duschanvisningarna vid behov. Tvål och schampo bjuds det oftast på vid duscharna.

Om externa kunder hyr in sig i lokalen, kommuniceras hygienregler tydligt med dessa och kravnivån på hygien är högt ställd.

Mellangruppen:

En tydlig skillnad mot ovanstående är att många av delmomenten finns, dock inte alla. Oftast finns regler uppsatta, men ett väl formulerat tänk om ”att det är de här reglerna som gäller hos oss” saknas. Det innebär ofta att hygienstrategin inte är genomtänkt och har en eller flera brister.

Huvuddelen av badanläggningarna kan föras till denna grupp.

De som har stor utvecklingspotential:

Ingen skyltning, ingen information. Fastlagd strategi saknas helt.

Några av anläggningarna kan föras till denna grupp.

De frågor som kommit upp vid tillsynsprojektet ute på inspektionerna har varit många. Ett önskemål från många är hjälp med tydlig och pedagogisk bildinformation.

I Stockholms stad har idrottsförvaltningen centralt under senare år tagit fram en mycket bra bildinformation och hygieninformation (ett antal hygienblad för olika platser i badanläggningen) men endast en del av stadens anläggningar använder sig av detta. Vidare har idrottsförvaltningen arbetat fram material som kan användas i de rekommenderade återkommande hygienkampanjerna, broschyrer, dekalor m.m.

Skellefteå simhall har tagit fram tydlig duschanvisning i bilder som de delar gratis till alla som är intresserade via länken www.svbadm.se

Om skostopp kan sägas att denna första barriär för att förhindra meddrag av jordbakterier in i anläggningen och vidare till bassänger, är viktig. Erfarenheten från tillsynsprojektet är att

anläggningarna inte anser sig lyckas väl med detta när de enbart använder information (skyltning), utan fysiska tydliga barriärer behöver sättas upp. Två bra exempel nedan. I de värsta fallen under tillsynsprojektet har verksamhetsutövare tillåtit att badgäster vistas i simhallen med ytterskor.

7.1.3 Bedömningar

I de inspektionsrapporter som sammanställts och skickats till verksamhetsutövarna har bedömningar gjorts vad gäller

- Rutiner för hygien
- Noteringar av rutiner för hygien

Skalan i de bedömningar som gjorts har varit God – Mindre God – Otillräcklig. Checklistan har varit utformad på ett sådant sätt att ett rättvist svar på dessa frågor inte ges. Resultatet kan lätt tolkas som alltför positivt.

Se också stycke 7.2.6 nedan för att se vilka bedömningar som gjorts för städning. Summan av bedömningar för hygien och städning ger totalbetyget.

7.2 Städning

7.2.1 Vem städar?

Den första frågan i checklistans om städning och hygien är just denna. De svarsalternativ som finns är att;

- Städning utförs i egen regi
- Städning utförs av upphandlat städföretag
- Städning utförs både i egen regi och av upphandlat städföretag.

Ett vanligt svar vid större anläggningar är att städningen utförs både av egen personal och externt företag. Uppdelningen av vem som gör vad kan skifta från anläggning till anläggning, dock ronderas dusch- och omklädningsrum flera gånger dagligen av den egna personalen vid öppettider vid större anläggningar. I rapporteringen till MSL har resultaten på denna fråga inte saredovisats.

Om upphandlingen för städningen är tydlig och system för kvalitetskontroll finns upprättat skulle man kunna tänka sig att det inte spelar någon roll om städningen utförs av egen personal eller utifrån upphandlat städföretag. I dagsläget saknas tydlig vägledning för sådan upphandling, vidare har hittills system för kvalitetssäkring saknats. Den erfarenhet miljöförvaltningen har just avseende denna fråga är att badanläggningens egen personal oftast uppvisar ett större engagemang för ett bra resultat.

7.2.2 Varför rengöra en simhall?

Rengöring är viktigt eftersom anläggningen smutsas ner snabbt och på ett omfattande sätt. Till det hör en hög fuktbelastning och värme, dvs här finns både ”mat” och vatten. Det innebär också att om smuts inte bortförs effektivt blir den så att säga självalstrande. Detta visar sig i form av biohudar, alghinnor etc. Det innebär exempelvis smittrisk (vårtvirus och fotsvamp) för de badande som ju rör sig i denna miljö utan skydd i form av kläder och skor.

Det som beskrivs ovan – att man kan se hinnor av grönalger eller känna hala biohudar – det har varit vanligt vid miljöförvaltningens inspektioner vid normal återkommande systemtillsyn. Men det är inte acceptabelt.

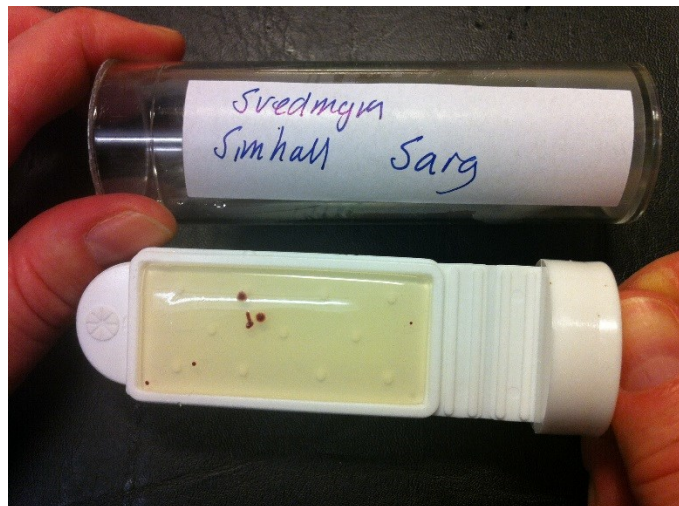
7.2.3 Kan man avgöra om det är rent enbart genom att titta på ytor?

Svar; nej.

Nedan är ett exempel:

Foto taget på golv i bassängrum intill skvalpränna på ett bad i Stockholm.

Tryckprovet på samma plats visar låg tillväxt.

Men omvänt finns också fallet där ytorna ser rena ut, men tillväxten är mycket hög. Det är inte alltför ovanligt att ytor i badanläggningar förstörs och/eller får beläggningar av olika slag på grund av felaktiga städmetoder. På äldre ytor är det inte längre möjligt att få bort dessa

beläggningar. Felaktiga städmetoder förstör också snabbt fogarna mellan klinkerplattor. Det försämrar både möjligheten att ”lyfta” smuts från dessa samt medför på sikt försämrad fuktspärr. Beläggningarna på klinkern är inte bra eftersom de i sig försvårar rengöringen av ytan. Det mer ”porösa” ytskiktet är i sig också en bättre plats för mikrober att fästa sig i.

Det går alltså inte att visuellt bedöma om det man ser är smuts eller beläggningar som inte går bort. Det går inte heller att veta om en till synes ren yta är ren. Om smuts (som går att ta bort) syns har det gått alldeles för långt. Smuts ska aldrig synas. Den plan för rengöring av ytor som ska finnas upprättad i en simhall ska verka förbyggande.

7.2.4 Vilka frågor har ställts i checklistan om städning?

Vem städar?

Finns städansvarig utsedd?

Finns rutin för att ny personal får genomgång och utbildning i städrutinerna för anläggningen?

Är städkemikalier som används i simhall med tillhörande utrymmen (dusch- omklädningsrum, toaletter, bastu) anpassade för badanläggningar?

Finns kemikalieförteckning för dessa upprättad?

Finns säkerhetsdatablad för faroklassade städkemikalier?

Kommentar: Frågorna ovan gäller ställs för att få fastställt att verksamhetsutövarna har organisation och kunskap för att hantera frågor om rengöring av badanläggningen

Finns skriftliga städrutiner för

Bassänghall/golv?

Dusch-/omklädningsrum?

Toaletter?

Bastur?

Ventilationsdon, golvbrunnar, armaturer etc?

Städmaskiner och städredskap?

För svårstädade zoner (ex trappor)?

Annat?

och

Är frekvenserna angivna? Vilka är frekvenserna? Detta ska anges för varje utrymme

Är metodik redovisad/upprättad för rengöring av respektive område?

Finns inlagt rutin för årliga storstädningar där bl. a. höghöjdsstädning och svåråtkomliga delar i simhallen rengörs?

Kommentar: Frågorna ovan ställs och kontrolleras för att se att städrutiner med ”tillräcklig upplösning” finns på badanläggningen. Om frekvenser inte anges och schema saknas för städning ökar risken markant för att brister i rengöring uppstår. Det är viktigt att städning/rengöring kan utföras väl oavsett vilken personal som finns på plats. Tydliga rutiner bidrar till detta. En del anläggningar saknar fastlagt städschema och garanterad stätid. Personal får leta efter håltimmar och hoppas på tur för att komma åt att rengöra ordentligt.

Används

Skurmaskiner?

Skumkanoner?

Ångtvätt?

I vilka utrymmen används skurmaskiner eller skumkanoner?

Används högtryck?

Kommentar: Frågorna ovan har ställts för att inventera den städmetodik som används. Den ursprungliga tanken var också att det kanske skulle vara möjligt att se om vald städmetodik påverkade renheten, d.v.s. resultaten på provtryckningen av ytor. Det har inte varit möjligt att kunna dra några sådana slutsatser. Men sammanställning av svaren i kapitel 5 - 6 på städmetodik har ändå varit mycket värdefull.

Om högtryck: Detta är en städmetod som inte kan accepteras av flera skäl. Ett skäl är att ytorna förstörs, både klinker och fogar. Detta har varit en mycket vanligt städmetod vid större simhallar i Stockholm om man backar 1 -2 år tillbaka i tiden men har i stort sett fasats ut. Högtryck ska användas endast vid undantagsfall.

Vid inspektioner har en viktig fråga också varit om vilka rutiner som finns för rengöring av städredskap. I de allra flesta fall saknas helt skriftliga rutiner för detta, även tillräcklig kunskap.

Frågor om skriftliga rutiner för rengöring har också ställts gällande bassängen:

Bottensugning

Vattenlinjen i bassänger utan skvalprännor?

Rengöring av överlopps-/skvalprännor?

Tömning och rengöring av bubbelpooler?

Bassängväggar?

Utjämningsstankar?

Översyn av bassänger (fogar m.m.)?

Frekvenser på ovanstående?

Kommentar: I rapporteringen till MSL har frågor inte ställts om resultaten på frågor om rengöring av själva bassängen. För Stockholms del visar resultaten på övervägande bra resultat. Rutiner finns fastslagna och frekvenser på rengöring tillräckliga. Här kan det också vara så att det tillsynsprojekt miljöförvaltningen genomförde 2014 avseende legionella på badanläggningar bidragit till ett bra resultat.

7.2.5 Desinficering av ytor

En fråga i checklistan har avsett skriftliga rutiner för desinficering av ytor i bassängbad. Med detta avses inte den desinficering som normalt utförs av tryck-/lysknappar, dörrhandtag etc för att förebygga smittspridning i förkylnings- och influensatider. Det som avses är desinficering av golv, sitt- och liggytor i badanläggningen där badgäster rör sig frekvent. I avsnitt 5 och 6 finns svaret på om desinficering utförs ställt vid varje del av anläggningen.

Desinficering av ytor är en självklarhet vid tyska bad och utförs där varje dygn. I Sverige har detta inte utförts med regelbundenhet vid badanläggningar förrän först de senaste åren. År 2015 började det bli vanligare vid de större kommunala baden i landet som helhet.

Sedan 2016 har miljöförvaltningen via stadsrådet, framtaget av BNV, ställt krav på badanläggningar att införa sådan rutin som lägst 1 ggr/vecka. Än så länge är det infört på ca 40 % av anläggningarna. I tillsynsprojektet finns dock några fall där desinficering utförs, men med olämpliga kemikalier och metoder. Dessa har fått råd om att ändra desinficeringsmetod.

Desinficering utförs efter rengöring av ytor. Det finns ingen anledning att utföra desinfektion på en smutsig yta. Kemikalierna reagerar då endast med smuts istället för att ha en avdödande effekt på mikroorganismer.

Kan man se skillnad i betyg på anläggningar med desinficering jämfört med dem utan? I det här kunskapsunderlaget är det inte lätt att få fram tydliga besked. Rutin för desinficering ska också sättas samman med helheten på städrutinerna i övrigt, anläggningens skick, belastning etc. Men de flesta av de anläggningar som nu klarar ett bra betyg på odlingsresultaten är sådana med rutin införd för desinficering. Dock finns också några anläggningar med goda desinficeringsrutiner som trots det inte klarar tillräcklig renhet.

Det har överlämnats till varje enskild anläggning att följa upp sitt resultat, och flera verksamhetsutövare har meddelat att det överväger att införa regelbunden desinficering.

7.2.5 Ytskikt/slitage etc

Förekomsten av slitage, svårstädade zoner, felaktiga golvlutningar innebär att en badanläggning är svår att hålla ren. Det innebär också att en stor städningsinsats behövs. Det behöver planeras för detta när städrutiner läggs upp. Ett exempel är felaktiga lutningar. Det innebär att vatten blir stående i pölar på golven. Personalen behöver då raka av dessa ytor frekvent och lägga högre ansträngning på att få dessa ytor rena. Själva grundbulten i att hålla renhet på ytor är att det kan hållas så torra som möjligt. Tyvärr saknas anvisningar för golvlutningar på simhallsgolv. Det innebär att även relativt nya golvytor i en badanläggning kan ha sådana problem. Det som förvånade vid den genomförda inspektionsinsatsen när dessa frågor ställdes till samtliga besökta badanläggningar var att problemen är så pass stora.

27 % har angett problem med slitage

37 % har angett problem med felaktiga lutningar

71 % har angett att det har problem med svårstädade zoner

7.2.6 Bedömningar

I de inspektionsrapporter som sammanställts och skickats till verksamhetsutövarna har bedömningar gjorts vad gäller

- Rutiner för städning
- Städning noteringar
- Rutiner för desinficering
- Ytskikt/slitage

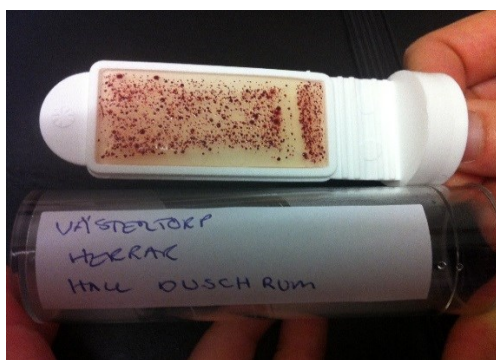
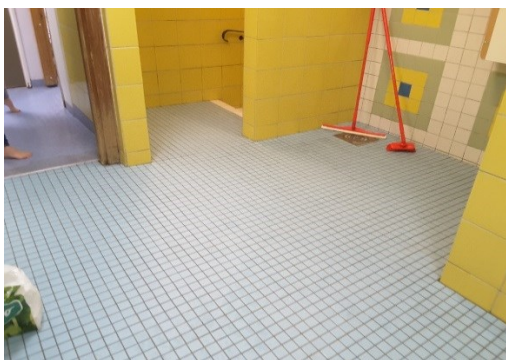
När det gäller bedömningar från de tryckprover och medelbetyg som erhållits på anläggningarna har miljöförvaltningen hänvisat verksamhetsutövaren direkt till den odlingsbilaga som medföljt varje inspektionsrapport. I avsnitten 5 och 6 redogörs för resultaten sammantaget för renhet på olika ytor för anläggningarna. Sammanfattningsvis är 2/3 av anläggningarna smutsigare än vad som accepteras enligt tysk städnorm.

Skalan i de bedömningar som gjorts har varit God – Mindre God – Otillräcklig.

Se också stycke 7.1.3 ovan där det framgår vilka bedömningar som gjorts kring hygien. Summan av bedömningar för hygien och städning ger totalbetyget.

Samtliga inspekterade anläggningar har kunnat uppvisa skriftliga städrutiner. För att erhålla betyget God krävs att rutiner för daglig rengöring av samtliga ytor finns för badanläggningen. Resultatet visar att idag har ca 33 – 34 % av anläggningarna detta.

Här bör också ett tillägg göras på problematik som inte finns med i checklistan, men som visar sig vara ett problem på ett flertal anläggningar, nämligen logistik. En del av de äldre badanläggningarna i Stockholms stad har byggts utan genomtänkt strategi för logistiken i hur människor rör sig i en anläggning. När en anläggning har gymdel, idrottshall och bassängdel, är det viktigt att människor som rör sig mot gym och idrottshall inte passerar samma korridorer och golvytor som badgäster som kommer från duschrum på väg till simhallen. Det blev tydligt vid tryckprovningen av golvytor att detta hade en starkt negativ effekt. Ett exempel på detta är Västertorps sim- och idrottsanläggning som hade bra resultat (låg – måttlig) tillväxt på ytor i bassängrummen, men extrem tillväxt på de gemensamma korridorstråken som delades mellan badgäster och de som var på väg till idrottsaktiviteter i byggnaden.

Fotot visar ”hall” med gemensam nedgång till bassänghall och gym. I bakgrunden syns omklädningsrum (helblått golv). Till höger tryckprovet i denna hall. Resultat grov tillväxt.

Foto visar tryckprov taget på kortsida på golv vid undervisningsbassängen.

8. HUR GÅ VIDARE?

Underlag för att utföra tillsyn enligt det nu utförda projektet ligger upplagt på Miljösamverkan Stockholms läns (MSL:s hemsida under nätverket BNV). Det innebär att alla de kommuner som vill kan genomföra projektet, också utanför Stockholms län.

Det behövs utbildning i frågor om hygien och städning på simhallar både för verksamhetsutövare och inspektörer.

BNV anordnar en utbildningsdag 23 maj 2017 där samtliga verksamhetsutövare med bassängbad och inspektörer i länet deltar. Vid konferensen kommer resultatet från tillsynsprojektet redovisas, smittskyddsläkaren kommer tala om eventuella smittrisker och inspirationsföreläsningar kommer hållas på teman om framgångsrika hygienstrategier och effektiv rengöring av badanläggning.

Det är miljöförvaltningens och BNV:s förhoppning att den kunskap som vunnits i projektet ska få effekt på tillsynen de närmaste åren och att en verklig kursändring sker, både vad gäller hygien och rengöring. Ska god hygien bli en självklarhet behöver alla badanläggningar bedriva en effektiv egenkontroll, men det är bra om också aktörer i övrigt kan bidra kring detta. Ska målet också vara fräscha badanläggningar behöver inte minst kommunerna gå före med sina anläggningar. Tid och personal behövs också för att man ska lyckas nå målet om en fräsch anläggning. En del av rengöringen kräver stängt bad för att genomföras.

Vägledning kring städmetodik och anpassade städkemikalier för badhus behöver tas fram. Även stöd för hygienarbetet tjänar på ett samarbete så att inte varje badanläggning ska behöva ta fram sitt eget material. Det är en lång väg att uppnå den hygiennivå tyska badanläggningar har idag. Sverige befinner sig idag där Tyskland var för 30 år sedan.